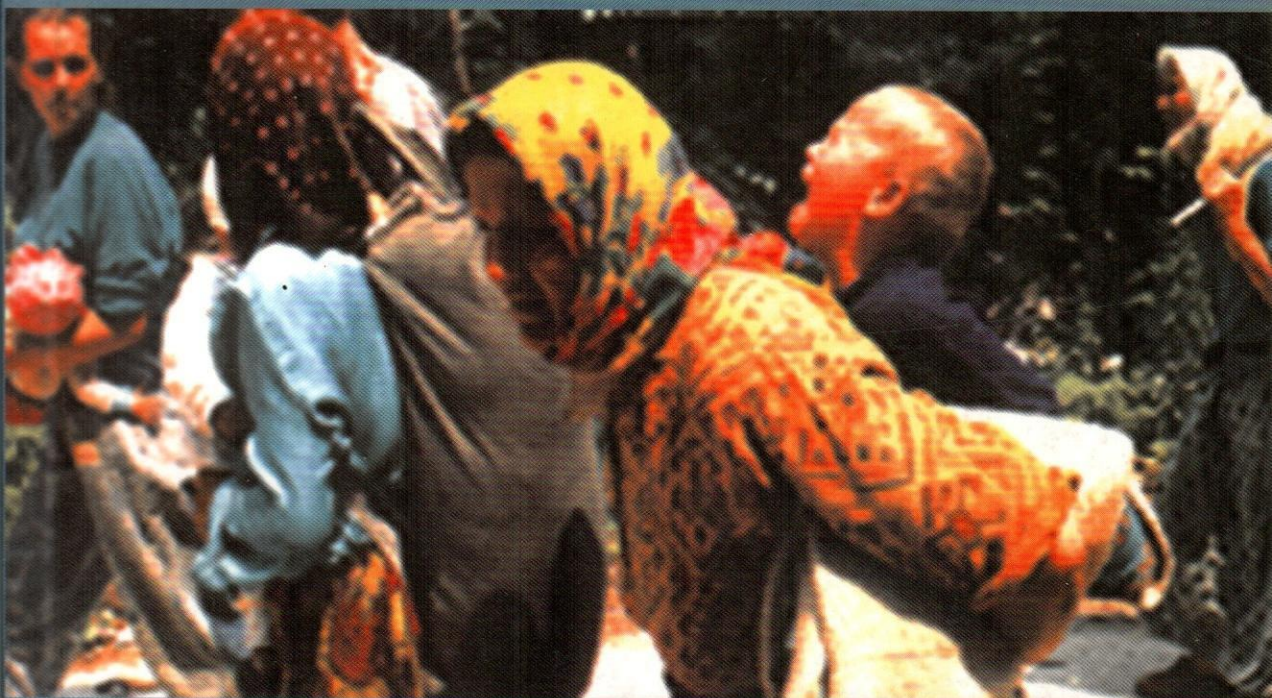

MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
GENOCID NAD BOŠNJACIMA
SIGURNE ZONE UN SREBRENICA
JULA 1995. GODINE –
POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA

SREBRENICA - SARAJEVO OD 10. DO 15. JULA 2005.

UNC CHARLOTTE

UNIVERZITET U SARAJEVU

THE UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA

Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

CHARLOTTE

Gajev Teg 4/1
71000 Sarajevo
BOSNA I HERCEGOVINA
tel: +387 (0) 33 20 73 01
fax: +387 (0) 33 21 27 46
e-mail: institut_zl@hotmail.com
www.inzl.unsa.ba

9201 University City Boulevard
Charlotte, NC 28223-0001
USA
tel: 704-687-3119
fax: 704/687-6979
e-mail: mirsad@uncc.edu
www.coit.uncc.edu

MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA

**GENOCID NAD BOŠNJACIMA
SIGURNE ZONE UN SREBRENICA
JULA 1995. GODINE —
POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA**

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

Prezime	Ime	Titula	Voditelj
	428		
	427		

SREBRENICA - SARAJEVO OD 10. DO 15. JULA 2005.

Sarajevo, 2005.

IZDAVAČI:

Univerzitet u Sarajevu - Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava, Sarajevo (Bosna i Hercegovina)
Univerzitet Sjeverne Karoline, Šarlota (USA)

Za izdavače:

Prof. dr Smail Čekić
Prof. dr Mirsad Hadžikadić

Priredila Redakcija:

Akademik, prof. dr Muhamed Filipović,
prof. dr Mirsad Hadžikadić, prof. dr Pol Miler (Paul B. Miller),
prof. mr Muharem Kreso, prof. dr Ketrin Džonson (Katheryn Johnson)

Lektor i korektor:

Azra Fišer

Naslovna strana:

KULT/B

DTP:

Meldijana Arnaut

Tiraž:

500

Štamparija:

Štamparija Fojnica, Fojnica

9 789958 740268

SADRŽAJ

I

DOKUMENTI KONFERENCIJE	7
- Pismo namjere - Obavijest o održavanju Međunarodne naučne konferencije povodom desete godišnjice genocida u Srebrenici	9
- Koncept Konferencije	13
- Program rada Konferencije	18
- Radna tijela Konferencije	21
- Ostale aktivnosti Konferencije	23

II

ORGANIZATORI I ZEMLJA DOMAĆIN	25
- Informacije o organizatorima Skupa i zemlji domaćinu	27
a) Univerzitet u Sarajevu	27
b) Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, Sarajevo	28
c) Univerzitet Sjeverna Karolina u Šarloti - SAD	29
d) Osnovni podaci o zemlji - domaćinu	31

III

IZDANJA IZVRŠNOG ORGANIZATORA	37
a) Izdanja Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu	39
b) Izdanja u pripremi	56

I

**DOKUMENTI
KONFERENCIJE**

P I S M O N A M J E R E

OBAVIJEST O ODRŽAVANJU MEĐUNARODNE NAUČNE KONFERENCIJE POVODOM DESETE GODIŠNJICE GENOCIDA U SREBRENICI

Poštovana gospodo i prijatelji,

Ovim pismom želimo Vas informirati o našoj namjeri da organiziramo međunarodni naučni skup pod naslovom **“GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA, JULA 1995. —POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA”**. Skup organiziramo u povodu navršenih deset godina od kada je izvršen najveći pojedinačni genocidni akt u jednoj evropskoj zemlji nakon Drugog svjetskog rata. Naime, u bosanskom gradu Srebrenici, izolovanoj enklavi proglašenoj za sigurnu zonu Ujedinjenih naroda (UN Safe Area), pobijeno je gotovo ukupno muško stanovništvo. Prema istraživanju Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu i drugih neovisnih istraživačkih grupa i organizacija, u roku od svega nekoliko dana je ubijeno - pojedinačno utvrđenih - više od osam hiljada muškaraca i neizvjestan broj žena. Taj broj nije konačan, zbog činjenice da su se u Srebrenici u vrijeme pokolja nalazile brojne izbjeglice iz susjednih bošnjačkih općina, koje su zahvaćene tim pokoljem, ali se o njima još ne znaju tačni podaci.

Uporno prikrivan zločin je danas široko poznat i osuđen od civiliziranog stanovništva dijela današnjeg svijeta. Nažalost, mnogobrojne posljedice tog zločina i drugih oblika zločina koji su prethodili tom genocidu, osjećaju se i svakim danom sve više pogađaju stanovništvo svih krajeva u kojima muslimani i danas žive u entitetu Republika Srpska.

Živi spomenik njihovih patnji je jednonacionalna srpska vlast ustanovljena i već deset godina uporno prakticirana na cjelokupnom području manjeg entiteta, kojeg je kreirao Daytonski mirovni sporazum. Genocid u Srebreničkom kraju i formiranje republike Srpske koje je uslijedilo, najviše je pogodilo stanovništvo cijelog bosanskog Podrinja - od Foče, Višegrada i Žepe, do Bratunca, Zvornika i Bijeljine, gdje je život muslimana praktično onemogućen.

Glavni cilj međunarodne naučne konferencije koju organiziramo je da se multidisciplinarnim naučnim dostignućima dokumentuje, analizira i svestrano osvjetli genocid nad Bošnjacima sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica, jula 1995. Isto tako, cilj je ove konferencije da pokuša odgovoriti na pitanje kako je moguće ovakav način rješavanja političkih pitanja i međunacionalnih odnosa ubuduće onemogućiti, kako bi se preživjelom stanovništvu i onom koje će se radati, osigurala bolja budućnost od one koju su doživljavali njihovi preci.

Konferencija želi okupiti kompetentne istraživače genocida iz zemlje i inostranstva i **trajaće tri dana**.

Učesnicima Konferencije biće pružena prilika da na mjestu najmasovnijeg zločina, u Potočarima (Srebrenici), prisustvuju **ceremonijalu ukopa** novoidentifikovane grupe žrtava i vide **muzejsku postavku** Memorijalnog centra Potočari, te neposredno dožive stravične ciljeve planiranog i organizovano izvršenog genocida. Pored ostalog, učesnici konferencije će moći prisustvovati **ekshumaciji jedne od masovnih grobnica na širem području Srebrenice**.

Osnovni cilj Skupa nije samo da upozna svijet sa istinom o genocidu. Puna istina o ovom užasnom zločinu i drugim zločinima izvršenim u isto vrijeme na tlu Bosne i Hercegovine, biće predmet budućih detaljnih istraživanja u arhivima i na terenu. Bitan razlog zbog kojeg organiziramo ovu Međunarodnu naučnu konferenciju sastoji se i u činjenici da je zločin izvršen, da je ustanovljeno ko ga je, kada i pod kojim uvjetima izvršio, a da te činjenice nisu imale nikakvog odjeka i posljedica u životu preživjelih, kako žrtava, tako i zločinaca koji su taj grozni zločin izvršili. To svakako nije bio zločin pojedinca ili nekolicine pojedinaca. Nikakva satisfakcija istini i pravu, a da ne govorimo o božijem i ljudskom zakonu i moralu, nije u tome da se progoni desetak počinitelja, a cijeli ideološki, politički i praktički mehanizam zločina i njegovi brojni izvršioc, ostave u miru i predaju zaboravu. To je lakrdija od pravde i to svi mi znamo. Još je gora pravna, moralna i politička lakrdija tvrdnja mnogih aktera međunarodne politike da se tu radi o zločinu pojedinaca. Međutim, stvarno se radi o zločinu jedne ideologije, jedne politike i jedne paradržave — uspostavljene od jedne susjedne države — njenih organizacija i njene vojske, koje su sebi postavile cilj da etnički očiste određenu teritoriju da bi na njoj stvorile uninacionalnu srpsku državu.

Zadatak Naučne konferencije - kako ga mi vidimo i želimo ostvariti - je da ukaže na nelogičnost i nepravednost takvog tretmana zločina i svođenja satisfakcije žrtvama na izgradnju memorijalnih grobalja i kozmetički progon zločinaca, ostavljajući sve ovako kako je ostvareno zločinačkom akcijom planera i izvršilaca ovog stravičnog moralnog, političkog i historijskog anahronizma. Julski zločin 1995. je samo **vrh ledenog brijega genocida** i drugih zločina izvršenih na okupiranim teritorijama Bosne i Hercegovine u cilju stvaranja etnički čiste teritorije na kojoj je trebalo osnovati jednu od nekoliko "srpskih država". Najzad, mi smatramo da je u svim ovim pitanjima bilo previše utjecaja i dirigiranja politike i da je već krajnje vrijeme da riječ uzmu naučnici i osvjedočeni prijatelji istine i morala u odnosima među narodima u Europi i svijetu. U tom cilju Vas molimo da nam pružite pomoć u organizaciji i provođenju našeg nauma.

U prilogu Vam šaljem Koncept konferencije, te činjenice o vremenu i mjestu njenog održavanja.

Očekujemo da nas obavijestite o **Vašem interesu za ovaj skup i Vašim namjerama u pogledu učešća**, Vašim eventualnim prijedlozima u pogledu sadržaja Konferencije i njegovim učesnicima, te o eventualnim mogućnostima da nam pružite pomoć u njegovom finansiranju. Isto tako, molimo Vas da onim naučnicima koji se bave pitanjima genocida i politički motiviranih zločina, a koje Vi poznajete, prosljedite informaciju o konferenciji

koju mi organiziramo, kako bi i oni mogli, ako žele i imaju za to interes, da se prijave i učestvuju na Konferenciji, bilo kao aktivni učesnici ili kao posmatrači.

Organizatori Konferencije su: Univerzitet u Sarajevu - Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu — Bosna i Hercegovina (Adresa Gajev trg br. 4) i Univerzitet Sjeverna Karolina — Koledž za informativnu tehnologiju Šarlota — SAD.

Kontakt osoba u Sarajevu: **Velma Šarić**, tel. + 387-033/207-301, fax: + 387-033/212-746, e-mail: institut_zl@hotmail.com.

Kontakt osoba za SAD u Šarloti: **Ph. D. Kathryn V. Johnson** tel. ++ 704 - 687 - 4598, fax: ++ 704 - 687 - 4598, e-mail: kvjohnson@email.uncc.edu; **Ph. D. Mirsad Hadžikadić**, tel. ++ 704 - 687 - 4887, email: mirsad@uncc.edu.

Prognanička kolona

K O N C E P T

MEĐUNARODNE NAUČNE KONFERENCIJE “GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA, JULA 1995. GODINE - POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA”

Tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu (1991.-1995. godine) počinjeni su brojni zločini protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i genocid nad Bošnjacima. Razmjere zločina još nisu precizno utvrđene. Raspoloživi podaci pokazuju da je više od polovine stanovništva prisilno protjerano sa svojih ognjišta, milion i dvjesta hiljada rasijano širom svijeta, a oko 200.000 civila, najvećim brojem Bošnjaka, je pobijeno, među kojima 17.000 djece. Više stotina hiljada žrtava zatočeno je u koncentracione logore, a hiljade žena je silovano.

Kulminacija zločina dogodila se jula 1995. po likvidaciji sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica. Uglavnom u četiri julska dana (13, 14, 15. i 16.) 1995. godine masakrirano je preko 8.000 “vojnospobnih muškaraca”, a blizu 25.000 žena, djece i staraca prisilno deportovano, što je bio najveći pojedinačni i u kratkom vremenu izvršeni masakr i totalni progon ljudi u Evropi nakon Drugog svjetskog rata.

Dosadašnja istraživanja još uvijek ne pružaju potpunu rekonstrukciju događaja u i oko Srebrenice jula 1995, koji su predmet ove naučne konferencije. Istina, do sada su obavljani veliki napori u otkopavanju masovnih i pojedinačnih grobnica, identifikaciji tijela žrtava, te objavljeno desetina knjiga, zbornika radova i dokumenata, koji osvjetljavaju pojedine aspekte ovih događaja. Međutim, i nakon decenije od počinjenog zločina, neophodno je **cjelovitije i naučno sagledati događaje u i oko Srebrenice jula 1995.**

Povodom desetogodišnjice tog pokolja, od Međunarodnog tribunala u Hagu okvalifikovanog kao **genocid**, u Sarajevu će se, u organizaciji Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava, te Univerziteta Sjeverna Karolina u Šarloti (USA), od 11. do 14. jula 2005., održati Međunarodna naučna konferencija pod naslovom:

“GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA, JULA 1995. GODINE - POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA”

Cilj međunarodne naučne konferencije je da se naučno dokumentuje, svestrano osvjetli i analizira genocid nad Bošnjacima sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica, jula 1995.

Naučna Konferencija će okupiti zainteresirane istraživače genocida iz zemlje i inostranstva i trajće četiri (11, 12, 13. i 14. juli 2005.) dana. Petog dana (15. jula 2005.) za učesnike je predviđen izlet do Mostara.

Konferencija će biti otvorena u Srebrenici 11. jula 2005, na desetogodišnjicu masakra. Učesnicima Konferencije biće pružena jedinstvena prilika da prisustvom na mjestu zločina neposredno osjete stravične ciljeve i posljedice planiranog i organizovano izvršenog genocida, gdje će, pored ostalog, moći prisustvovati **ekshumaciji jedne od masovnih grobnica na području Srebrenice.**

Osnovne teme za naučnu raspravu

- Sigurna zona Ujedinjenih nacija Srebrenica: nastanak, namjena, definicija, obaveze organizatora zone, položaj stanovnika enklave i zločinačka nedosljednost organa Ujedinjenih nacija u realizaciji definisanog zadatka;
- Primjena politike sigurnih zona (kontraverze i opstrukcije);
- Stanovništvo i uslovi života u sigurnoj zoni Srebrenici;
- Plan likvidacije sigurnih zona Ujedinjenih nacija u istočnoj Bosni;
- Rekonstrukcija pojedinih operacija Ciklusa, odnosno zločinačkih radnji;
- Angažovane snage u operacijama;
- Opšta situacija u kojoj je planiran i izvođen ciklus operacija za likvidaciju sigurnih zona Ujedinjenih nacija u Podrinju;
- Stanje mirovnih pregovora i mirovnog procesa u vrijeme masakra;
- Organi i Organizacija Ujedinjenih nacija i njihova uloga u "odbrani" svojih sigurnih zona;
- Uloga (pojedinih) velikih sila u događajima u i oko Srebrenice jula 1995;
- Uloga Savezne Republike Jugoslavije i Slobodana Miloševića u događajima u i oko Srebrenice jula 1995;
- Uloga Kontakt grupe velikih sila u i oko Srebrenice jula 1995;
- Uloga NATO-pakta: Snage za brzo reagovanje i zračna podrška odbrani sigurnih zona;
- Utvrđivanje odgovornosti za koncentrisani genocid u sigurnoj zoni Ujedinjenih nacija Srebrenica;
- Procesuiranje i presude ICTY određenog broja izvršilaca genocida u sigurnoj zoni Srebrenica (Krstić, Erdemović, Blagojević, Obrenović, M. Nikolić, Jokić, D. Nikolić, Borovčanin..);
- Upotreba nedozvoljenih sredstava (opsadni način ratovanja, izgladnjivanja, stavljanje u nepodnošljive uslove života, upotreba bojnih otrova, upotreba protivvazdušnog naoružanja protiv žive sile, svakovrsno mučenje zarobljenika i izivljavanje u načinu ubijanja);

- Rekapitulacija žrtava genocidnog poduhvata;
- Rekapitulacija stanja ekshumiranih, primarnih, sekundarnih i novootkrivenih grobnica;
- Izostanak reagovanja međunarodne zajednice i zračne podrške NATO pakta;
- Rezultati ekshumacije i identifikacije žrtava Pokolja;
- Genocid u Srebrenici u sredstvima masovnog informisanja;
- Ocjena dosadašnjih izvještaja o događajima u i oko Srebrenice, jula 1995;
- Pregled dosadašnjih istraživanja o genocidu nad Bošnjacima sigurne zone Ujedinjenih nacija, jula 1995;
- Psihološka dimenzija genocida u Srebrenici;
- Analiza iskaza očevidaca o genocidu u Srebrenici;
- Literarni, filmski, dramski i drugi umjetnički prikazi genocida nad Bošnjacima sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica, jula 1995;
- Socijalni status preživjelih žrtava genocida.

Naučna konferencija će raditi čitavo vrijeme u **plenumu**, s tim što će 12. jula fokus izlaganja biti na **planiranju i okolnostima zločina genocida — KONTEKST DOGAĐAJA**, 13. jula na **izvršenju zločina — REKONSTRUKCIJA DOGAĐAJA**, 14. jula na **posljedice, pouke i poruke ovog monstruoznog zločina — POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA**. Uvodni referat podnijeće se u okviru otvaranja u Srebrenici, a za svaki od tri dana naučne rasprave Organizacioni odbor će pripremiti **uvodna izlaganja**, za sve tri tematske cjeline te zavisno od prispjelih i prihvaćenih referata, utvrditi satnicu i dužinu izlaganja referenata i dr.

U toku trodnevne naučne rasprave Konferencija će u Sarajevu intenzivno raditi **jednokratno** šest sati dnevno (uz tri dvadesetominutne kafe-pauze) ili **dvokratno** sa po jednom dvadesetominutnom pauzom i pauzom za ručak. U slučaju većeg priliva referata rad Konferencije bi se mogao produžiti na **sedam radnih sati dnevno**. Sva tri dana posljednji sat rada bi bio rezervisan za **diskusiju o referatima** podnesenim tog dana.

U Potočarima će učesnici posjetiti **Stalnu muzejsku postavku Memorijalnog centra**, a u zgradi održavanja Konferencije u Sarajevu organizator Konferencije pripremiće **Izložbu fotografija i faksimila značajnijih dokumenata** pod istim nazivom.

U toku rada Konferencije učesnici će obići neka memorijalna ili turistička mjesta grada Sarajeva (Memorijalni kompleks Vraca, Kovači, Lav, Tunel-spasa i dr.).

Za učesnike Organizacioni odbor će 15. jula 2005. organizovati obilazak obnovljenog **Starog mosta** i urbanog jezgra Mostara.

Dio putovanja do Srebrenice (11. jula) i Mostara (15. jula) biće iskorišten za prikazivanje odgovarajućeg video-filma i izvornu priču kompetentnih učesnika događaja u i oko Srebrenice jula 1995. godine.

Zvanični jezici Skupa su bosanski i engleski. Organizacioni odbor će osigurati simultano prevođenje naučne rasprave i pozdrava.

Mjesto održavanja Konferencije

Konferencija će biti održana u **Sarajevu**. Prvi dan Konferencije će biti u Srebrenici 11. jula 2005, naučna rasprava u Sarajevu i na kraju izlet u Mostar.

Za smještaj učesnika u Gradu ima dovoljno hotela (sa tri do pet zvjezdica) i ako se blagovremeno rezervišu mjesta postoji mogućnost da svi budu u užem centru Grada.

Kao glavni grad Bosne i Hercegovine i njeno kulturno, privredno i administrativno središte, Sarajevo raspolaže adekvatnom saobraćajnom infrastrukturom, uključujući željeznički, auto i avio-saobraćaj.

U slučaju povećanog odziva postoji mogućnost angažovanja dodatnih konfornih kapaciteta (za studente, postdiplomce i doktorante) u renoviranom Studentskom domu Nedžarići.

Organizatori Konferencije

Organizator Konferencije je Konzorcij zainteresovanih instituta i naučnih društava, u kojem su do sada okupljene slijedeće institucije: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine; Međunarodna asocijacija istraživača genocida (International Association of Genocide Scholars — IAGS); Svjetsko viktimološko društvo (World Society of Victimology — WSV); Društvo za ugrožene narode — International (Gesellschaft für bedrohte Völker International), a očekujemo da nam se pridruže i druge zainteresirane institucije koje su spremne prihvatiti program ovog skupa i podržati ga, pod uslovom adekvatnog učešća u finansiranju Naučnog skupa, uključe u ovaj Konzorcij.

Izvršni organizatori Konferencije su Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu i Univerzitet Sjeverna Karolina u Šarloti (USA).

U okviru svojih mogućnosti, Izvršni organizator je spreman izaći u susret u pogledu izvora za pripremu referata, a zajedno sa pozivom učesnicima će dostaviti bibliografiju radova Instituta, a u odgovarajuće vrijeme i **Program rada Konferencije, Poslovnik o radu i Spisak prijavljenih autora i tema**.

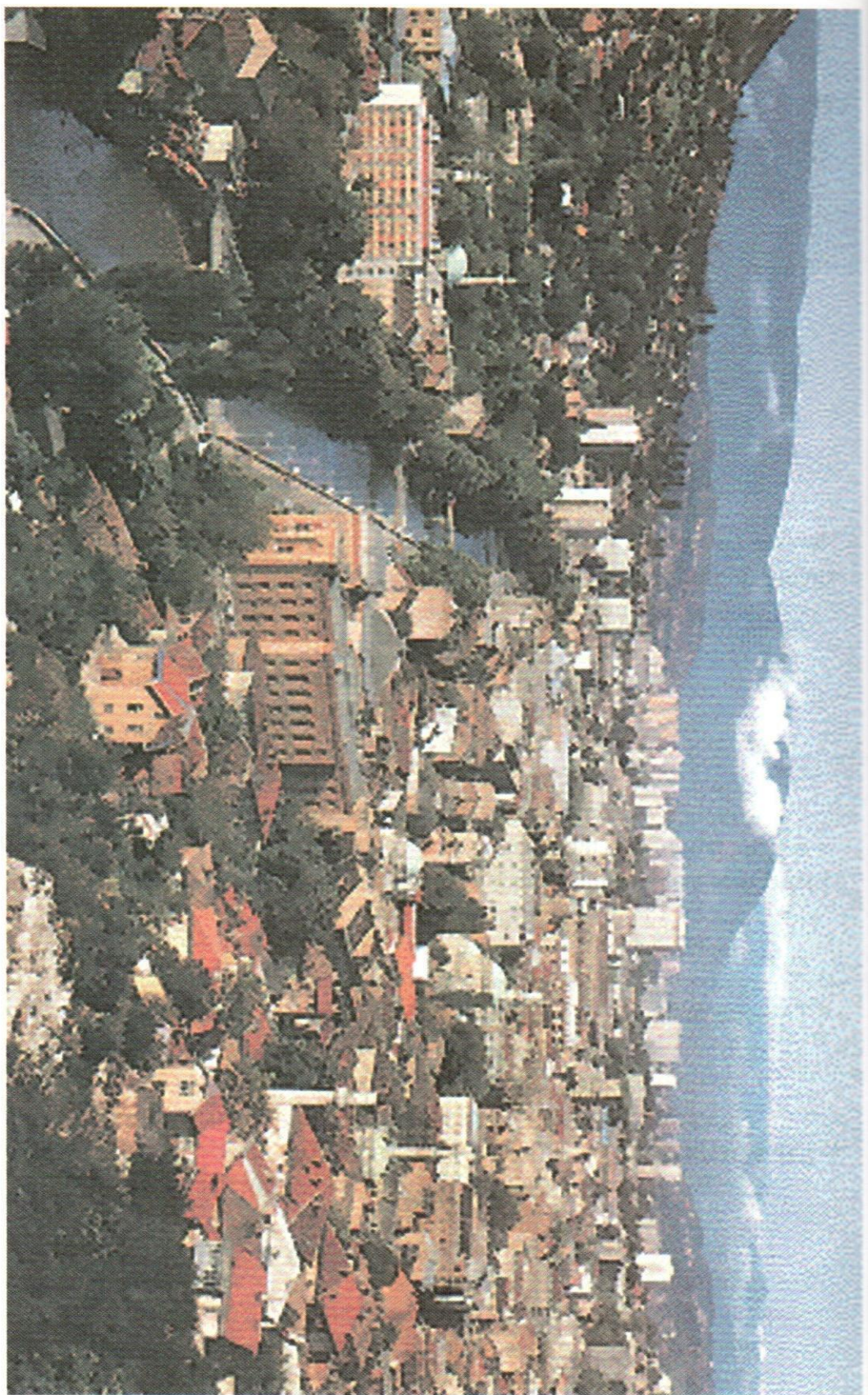
Organizacija Konferencije

Učesnici su obavezni **do 15. marta 2005.** dostaviti **prijavu**, sa **rezimeom** referata. Lektorisan referat obima do 2 autorska tabaka (sa disketom) na bosanskom i engleskom jeziku dostaviti najkasnije **do 15. maja 2005.**

U cilju pripreme i održavanja Konferencije formiran je **Organizacioni odbor** sastavljen od poznatih naučnih i javnih radnika iz zemlje i inostranstva.

Za sve učesnike Konferencije **10. jula naveče** planiran je prijem kod organizatora skupa ili gradonačelnika Sarajeva, koji je bio pod opsadom 1.400 dana i gdje je ubijeno preko 10.000 civila, od čega 1.600 djece.

Sarajevo - panorama

PROGRAM RADA

MEĐUNARODNE NAUČNE KONFERENCIJE “GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE — POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA”

Sarajevo, 10. juli 2005. godine:

(Prijave učesnika, otvaranje Izložbe dokumentarnih fotografija,
prijem Organizatora ili gradonačelnika)

- Do 16.00 sati Dolazak, prijave i smještaj učesnika na recepciji hotela;
- 18.00 do 19.30 Otvaranje Izložbe dokumentarnih fotografija;
- 19.30 do 22.00 Prijem organizatora Naučnog skupa.

Srebrenica, 11. juli 2005. godine:

(Memorijalni centar Potočari)

- 07.00 do 09.30 Odlazak u Srebrenicu (film, kazivanja svjedoka);
- 10.00 do 12.30 Otvaranje Konferencije, **Uvodni referat** prof. dr Smila Čekića: GENOCID U SREBRENICI; pozdravi gostiju; obilazak Spomen-sobe Memorijalnog centra;
- 13.00 do 14.30 Prisustvo ceremonijalu ukopa novoidentificiranih žrtava genocida;
- 15.00 do 16.30 Obilazak jedne masovne grobnice;
- 16.30 do 22.00 Povratak u Sarajevo (zajednički ručak u Kladnju, fim, kazivanje svjedoka).

Sarajevo, 12. jula 2005. godine :

(Naučna rasprava, I tematska cjelina)

- 08.00 do 08.30 **Uvodni referat:** akademik prof. dr Muhamed Filipović, GENOCID U SREBRENICI - KONTEKST DOGAĐAJA;
- 08.30 do 10.30 Osam prvih referata;
- 10.30 do 11.00 Kafe pauza;

- 11.30 do 13.00 Osam narednih referata;
- 13.00 do 15.00 Zajednički ručak;
- 17.00 do 18.00 Četri naredna referata;
- 18.00 do 19.30 D i s k u s i j a.

Sarajevo, 13. jula 2005. godine:

(Naučna rasprava, II tematska cjelina)

- 08.00 do 08.30 **Uvodni referat:** Prof. mr Muharem Kreso, GENOCID U SREBRENICI — REKONSTRUKCIJA DOGAĐAJA;
- 08.30 do 10.30 Osam narednih referata;
- 10.30 do 11.00 Kafe pauza;
- 11.00 do 13.00 Šest narednih referata;
- 13.00 do 15.00 Zajednički ručak;
- 17.00 do 18.00 Četri naredna referata;
- 18.00 do 19.30 D i s k u s i j a;
- 20.00 do 22.00 Prijem gradonačelnika Sarajeva.

Sarajevo, 14. jula 2005. godine:

(Naučna rasprava, III tematska cjelina)

- 08.00 do 08.30 Uvodni referat: Prof. dr Ketrin Džonson (Kathryn Johnson): GENOCID U SREBRENICI — POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA;
- 08.30 do 10.30 Osam narednih referata;
- 10.30 do 13.00 Osam narednih referata;
- 13.00 do 15.00 Zajednički ručak;
- 17.00 do 18.00 Četri naredna referata;
- 18.00 do 20.00 Z a v r š n a d i s k u s i j a i usvajanje **Deklaracije**;
- 20.00 do 22.00 Zajednička večera.

Mostar, 15. jula 2005. godine:

(izlet za učesnike Konferencije)

- 07.00 do 09.00 Odlazak u Mostar (film, razgovor);
- 09.00 do 10.00 Posjeta obnovljenom Starom mostu i gradskom jezgru Mostara;
- 10.00 do 13.00 Posjeta manastiru Žitomislić;
- 13.00 do 15.30 Zajednički ručak i odmor na vrelu Bune (Blagaj);
- 15.30 do 18.00 Povratak u Sarajevo (razgovor)

Ideja organizatora bila je da se Naučna konferencija održi na licu mjesta u Srebrenici, ali ni deset godina poslije izvršenog progona kojeg je ICTY opisao kao “**najmračnije stranice ljudske historije**”, za to nema elementarnih uslova. Konferencija se zbog toga održava u glavnom gradu Bosne i Hercegovine — Sarajevu, koji raspolaže adekvatnim uslovima smještaja učesnika i normalnog odvijanja rada Konferencije. Sarajevo je uz to, u toku agresije na Bosnu i Hercegovinu 1991. do 1995. godine i samo bilo poprište genocidnog načina ratovanja — grad je bio u opsadi 1.400 dana, što je najduža opsada jednog grada u historiji ratovanja. To je grad sa velikim brojem ljudskih žrtava, ogromnim uništavanjem stambenih, zdravstvenih, kulturnih, vjerskih i drugih objekata.

Prisustvo ceromonijalu ukopa novoidentifikovanih žrtava pokolja, iskopavanje jedne masovne grobnice, izložba dokumentarnih fotografija i obilazak Memorijalnog centra u Potočarima, te obnovljenog gradskog jezgra Mostara i druge prateće manifestacije omogućile učesnicima i lični uvid u dimenzije i sveobuhvatnost genocida u Bosni i Hercegovini, a intenzivna trodnevna rasprava razmjenju rezultata istraživanja i cjelovitiji uvid u zločinački karakter i besmislenost ovog isplaniranog i dobro pripremljenog, organizovanog i dugo prikrivanog zločina.

Uzaludno iščekivanje vijesti o pobijenim žrtvama

R A D N A T I J E L A

MEĐUNARODNE NAUČNE KONFERENCIJE "GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA, JULA 1995. — POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA

ORGANIZACIONI ODBOR:

1. akademik Muhamed Filipović,
2. prof. dr Smail Čekić,
3. prof. dr Mirsad Hadžikadić,
4. prof. dr Ketrin Džonson (Katrjn Johnson)
5. prof. dr Ismet Dizdarević,
6. prof. dr Pol Miler (Paul B. Miller),
7. prof. mr Muharem Kreso,
8. prof. dr Norman Cigar,
9. prof. dr Erik Markuzen (Eric Marcusen),
10. prof. dr Nevad Kahteran,
11. Amor Mašović, dipl. pravnik,
12. Fadila Memišević, profesor historije,
13. Emir Zlatar, dipl. pravnik,
14. Mustafa Kapidžić,
15. Avdo Hebib, diplomirani psiholog
16. Mr Jasna Balorda,
17. Velma Šarić, diplomirani politolog, sekretar,

KOMISIJA ZA PROGRAM:

1. akademik Muhamed Filipović,
2. prof. dr Pol Miler (Paul B. Miller),
3. prof. mr Muharem Kreso,
4. prof. dr Ketrin Džonson (Kathryn Johnson),
5. prof. dr Smail Čekić,
6. prof. dr Ismet Dizdarević,
7. prof. dr Nevad Kahteran,
8. prof. dr Mirsad Hadžikadić,
9. dr. Bećir Macić

KOMISIJA ZA FINANSIJE:

1. Emir Zlatar, dipl. pravnik,
2. Mustafa Kapidžić,
3. Fuad Jašarević, dipl. pravnik,

KOMISIJA ZA ODNOS E SA JAVNOŠĆU I KULTURNI PROGRAM:

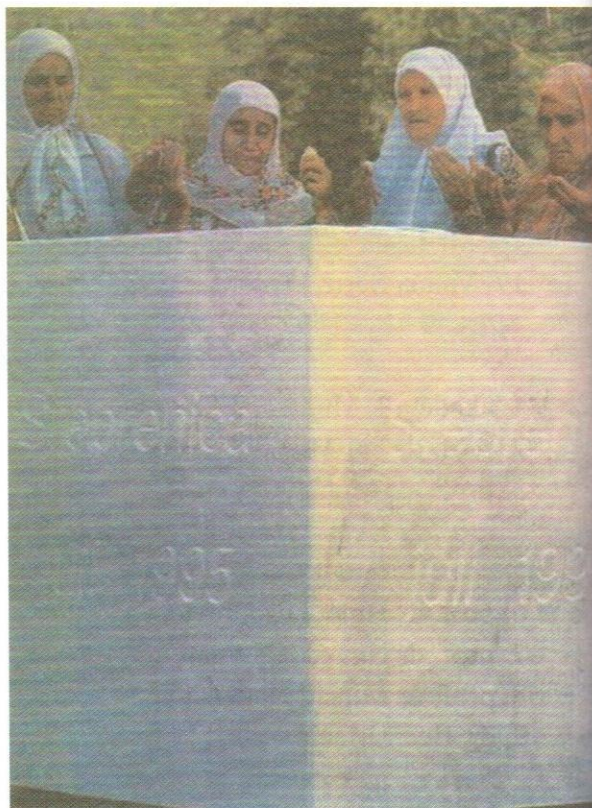
1. prof. dr Ismet Dizdarević,
2. prof. dr Asad Nuhanović,
3. prof. dr Muhamed Šestanović,
4. Mr Haris Bašić,
5. Mr Sanela Bašić,
6. Meldijana Arnaut,

KOMISIJA ZA ORGANIZACIJU RADA SKUPA, SMJEŠTAJA I ISHRANE:

1. Fuad Jašarević, dipl. pravnik,
2. Emir Zlatar, dipl. pravnik,
3. mr Zijad Rujanac,
4. prof. dr Muhamed Šestanović,

SEKRETARIJAT ORGANIZACIONOG ODBORA:

1. Fuad Jašarević, dipl. pravnik,
2. Bahrudin Bijedić,
3. Velid Šabić,
4. Velma Šarić, dipl. pol,
5. mr Zijad Rujanac,
6. Salko Gušić.

Fatiha u Potočarima

OSTALE AKTIVNOSTI KONFERENCIJE

a) Izložba dokumentarnih fotografija:

“GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA JULA 1995. GODINE — POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA”

Izložba će biti otvorena 10. jula 2005. godine u Sarajevu, u zgradi održavanja naučne rasprave Konferencije. Biće izloženo pedesetak eksponata sa dvojezičnim legendama (na engleskom i bosanskom) i trajaće do kraja jula. Posjetioci će moći kupiti Katalog eksponata izložbe po cijeni od 10 KM.

b) Prodajna izložba izdanja o genocidu u Bosni i Hercegovini

Izložba i prodaja izdanja, te raspodjela kataloga izdanja, održaće se u Foaje-u sale za naučnu raspravu u Sarajevu od 10. do 14. jula 2005. godine.

Biće izložena i moći će se kupiti izdanja Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava iz Sarajeva, te učesnika i izdavača koji se za to prijave i Organizacionom odboru dostave pomenuta izdanja i reklamne kataloge.

c) Dokumentarni filmovi:

1. Dokumentarni videofilm: “POKOLJ U SREBRENICI JULA 1995”.

Autor Filma je poznati novinar iz Tuzle, **Salih Brkić**. Film je urađen 1997. godine i traje 30 minuta, a sinhronizovan je na engleskom i bosanskom jeziku.

2. Dokumentarni film: “TRIJUMF ZLA — SLUČAJ GENERALA KRSTIĆA”.

Autor filma je **Novinska agencija “SENSE”** (glavni urednik **Mirko Klarin**). Film govori o pravnim i humanim dimenzijama genocida u Srebrenici, na osnovu materijala Haškog tribunala sa suđenja komandantu Drinskog korpusa Vojske Republike Srpske, urađen je 2004. godine i traje 90 minuta, a sinhronizovan je na engleskom i bhs (bosansko-hrvatsko-srpskom) jeziku.

3. Dokumentarni film: "KRIK IZ GROBA"

Autor filma je **Lesli Vudhed (Leslie Woodhead)** - BBC - ekskluziv. Urađen je 2001. godine i traje 130 minuta. Sinhronizovan na engleskom i bosanskom jeziku. Film je namijenjen za kontinuirano prikazivanje u Spomen sobi Memorijalnog centra u Potočarima.

4. Dokumentarni film: "HRONIKA BESĆUTNOSTI".

Autor Redakcija dokumentarnog programa BH televizije. Urađen 2001. godine i traje 55 minuta. Sinhronizovan na engleskom i bosanskom jeziku.

5. Dokumentarni film: "MARŠ SMRTI".

Autor filma je **Muhamed Mujkić**, u koprodukciji sa Federalnom komisijom za traženje nestalih. Urađen je 2004. godine i traje 25 minuta.

II

ORGANIZATORI I ZEMLJA DOMAĆIN

INFORMACIJE O ORGANIZATORIMA SKUPA I ZEMLJI DOMAĆINU

a) UNIVERZITET U SARAJEVU

Univerzitet u Sarajevu baštini stoljetnu tradiciju visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini i Sarajevu. Još u četvrtoj deceniji XVI stoljeća, ugledni Gazi Husrefbeg je osnovao svoju Medresu, kao školu visokog ranga namijenjenu „izučavanja svih nauka vjere, ali i drugih nauka koje vrijeme sa sobom donosi”. Istovremeno (1537.) je suosnovao i posebnu islamsku mističnu školu - zaviju za one koji proučavaju gnostičke nauke i islamski misticizam - tesawuf. Godine 1887. proradila je i Šerijatska visoka sudačka škola. Za ove institucije, kao i za potrebe svih ljudi koje interesuje nauka, Gazi Husrefbeg je utemeljio i veliku i bogatu biblioteku, koja kontinuirano radi do naših dana.

Naposredno pred i po završetku Drugog svjetskog rata formirane su prve svjetovne visokoškolske institucije — Poljoprivredno-šumarski, Medicinski, Pravni i Tehnički fakultet, te Viša pedagoška škola, pa su **2. decembra 1949.** objedinjene u **Univerzitet**.

U gotovo pet decenija Univerzitet u Sarajevu se razvio u respektabilnu visokoškolsku instituciju, sposobnu da zadovolji potrebe zemlje za visoko obrazovnim kadrovima. Doprinio je formiranju mreže univerziteta u Državi.

Agresijom na Bosnu i Hercegovinu 1991. do 1995. nastupila je faza devastacije i uništenja ljudi i objekata, kao i enormnog pada broja studenata na Univerzitetu. Pored svih teškoća života i rada u troipogodišnjoj opsadi Sarajeva, zahvaljujući upornosti univerzitetskih profesora i saradnika, kao i studenata, **Univerzitet u Sarajevu** je očuvao kontinuitet rada kao svojevrsni vid intelektualnog, akademskog otpora svemu anticivilizacijskom što je donijela agresija na Bosnu i Hercegovinu i afirmaciji slobode i demokratije, odbrane od agresije i fašizma i afirmacije državnosti Bosne i Hercegovine.

Od 1996. godine, Univerzitet u Sarajevu ulazi u obnovu i rekonstrukciju.

*Rektorat
Univerziteta u Sarajevu*

Fizička obnova je usmjerena na rekonstrukciju devastiranih i izgradnju novih objekata, nabavku opreme i obnovu objekata studentskog standarda. Na ovom planu do danas su postignuti značajni rezultati i stvoreni uvjeti kvalitetnijeg studija.

Akadska obnova se temelji na realizaciji novog koncepta organizacije i funkcije Univerziteta sukladno savremenim standardima, posebno onim izraženim u Bolonjskoj deklaraciji.

Osnovni cilj svih tekućih aktivnosti je podizanje kvaliteta studija i stvaranje savremenog univerziteta koji će biti respektabilan reprezent Bosne i Hercegovine na internacionalnom nivou i promotor tradicionalnih, historijskih, kulturnih, naučnih i umjetničkih vrijednosti ovog dijela Evrope.

Univerzitet u Sarajevu danas je veliki sistem, i po broju zaposlenih (16.640 nastavnika i saradnika i 893 ostalog neakadenskog osoblja) i po broju studenata (sveukupno 47.000). Prema sadašnjoj organizacijskoj strukturi Univerzitet je labava asocijacija velikog broja visokoškolskih ustanova s jakom pravnom osobnošću (23 fakulteta i akademija i dodatni broj drugih i pridruženih članica). Objekti članica i pridruženih članica Univerziteta su dislocirani po gradu, tako da je izgradnja Kampusa Univerziteta u Sarajevu, koja je u toku, bitna za njegov napredak.

b) INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA SARAJEVO

Djelatnost Instituta je naučno istraživanje zločina protiv mira, zločina genocida ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i drugih povreda pravila međunarodnog prava izvršenih na teritoriji Bosne i Hercegovine, sa historijskog, pravnog, sociološkog, kriminološkog, psihološkog, medicinskog, ekološkog i drugih aspekata od značaja za cjelovito naučno stručno sagledavanje zločina.

Institut je osnovan 4. septembra 1992. i član je Univerziteta u Sarajevu. Sjedište Instituta je u Sarajevu (Gajev trg 4/I) Tel./Fax: +387-033-212-746, E-mail: institut_zl@hotmail.com

U Institutu je angažovano 20 saradnika i stručnih radnika, univerzitetskih profesora i saradnika univerziteta u Sarajevu.

U okviru Instituta djeluju organizacione jedinice za naučno-istraživački rad, prikupljanje činjenica o zločinima, analitičko-dokumentacioni poslovi (arhiv, analitička obrada podataka, biblioteka i izdavačka djelatnost) i opšti, pravni i ekonomski poslovi.

U svom dosadašnjem radu Institut je **objavio više publikacija; pripremio nekoliko studija za objavljivanje; angažiran je na izradi više naučno-istraživačkih projekata**. Pored toga, značajno je istaći i druge oblike djelovanja, koji imaju neprocjenjivu vrijednost za utvrđivanje agresije, genocida i drugih zločina u Bosni i Hercegovini, kao što je između ostalog, i **prikupljena građa od više hiljada dokumenata**.

Navedena i druga aktivnost afirmirala je Institut i na međunarodnom planu, što je u organizaciji ove ustanove i drugih svjetskih asocijacija za istraživanje zločina, dovelo i do održavanja više međunarodnih naučnih skupova, kao što je, između ostalog, i **Međunarodni kongres za dokumentaciju genocida u Republici Bosni i Hercegovini 1991.-1995.** (Bonn, 1995.).

Kao priznata naučno-istraživačka ustanova Institut je pozivan da sudjeluje i prezentira svoje istraživačke rezultate na više međunarodnih naučnih skupova. Na tim skupovima saradnici Instituta su prezentirali činjenice o agresiji i genocidu u Republici Bosni i Hercegovini informirajući svjetsku naučnu i političku javnost o zbivanjima u Bosni i Hercegovini i uticali na definiranje pojedinih oblika zločina u međunarodnom pravu i donošenju dokumenata, među kojima pojedini imaju historijski značaj za Bosnu i Hercegovinu.

c) UNIVERZITET SJEVERNA KAROLINA U ŠARLOTI (USA)

Univerzitet Sjeverne Karoline u Šarlotti je jedan u generaciji univerziteta osnovanih u urbanim dijelovima Sjedinjenih Američkih Država neposredno nakon Drugog svjetskog rata, zbog rastućih potreba za obrazovanjem koje su bile uzrokovane ratom i pojavom novih tehnologija.

Kao uslugu ratnim veteranima, savezna država Sjeverna Karolina je otvorila 14 večernjih školskih centara širom države. Šarlotski Centar je otvoren 23. septembra 1946. godine, a nudio je večernju nastavu za 278 studenata prve i druge godine u prostorijama Šarlotske centralne srednje škole.

Obrazovni i poslovni lideri Šarlote, koji su dugo bili svjesni nezadovoljenih potreba ovog kraja za višim obrazovanjem, založili su se da šarlotski centar bude preuzet od strane gradskog školskog distrikta, te da tako postane Šarlotski koledž, koji će nuditi prve dvije godine koledžskih kurseva. Kasnije, su isti ovi lideri zamolili glasače u Šarlotti da odobre novi porez za sve građane u iznosu od dva centa s ciljem podrške koledžu.

Šarlotski koledž je okupljao studente iz gradova, iz Mecklenburgške regije, te drugih okolnih opština. Porez od dva centa je kasnije proširen na cijelu Mecklenburšku regiju. Na kraju, finansijska podrška koledžu postala je obaveza države Sjeverna Karolina.

Čim je Šarlotski koledž postao čvrsto etabliran, započeli su pokušaji da mu se obezbijedi i vlastiti kampus. Koledž Šarlota je 1961. preselio u dvije nove zgrade na onome što je poslije preraslo u kampus od 1000 jutara, udaljen 10 milja od centra Šarlote.

Tri godine kasnije, legislativnim procesima države Sjeverne Karoline omogućen je daljnji razvitak Koledža kao četverogodišnje državne institucije, članice Univerziteta Sjeverne Karoline.

U narednim godinama Univerzitet Sjeverna Karolina u Šarlotti — UNC Šarlota je rastao stopom od oko 4% godišnje, da bi dosegao svoju današnju veličinu više od 19.500 studenata.

UNC Šarlota se može pohvaliti brojkom od 70.000 ljudi koji su diplomirali sa ovog koledža, te brojkom od četiri do pet hiljada novih diplomaca svake godine.

UNC Šarlota je četvrta po veličini od 16 institucija u okviru sistema univerziteta Sjeverne Karoline. Ovaj koledž obučava ljude iz Sjeverne Karoline, sa specijalnim osvrtom na Šarlot, 35-i grad po veličini u državi, zajedno sa okolnom metropolitanskom regijom od 13 opština u kojoj živi 1.5 miliona ljudi.

Kapacitet koledža prevazilazi 19.500 studenata (45% muškaraca i 55% žena), uključujući i oko 3.300 apsolvenata. UNC Šarlot je najveća institucija višeg obrazovanja

u regiji. Predviđeno je da studentski kapacitet raste godišnje do 2010-e godine, kada bi ukupno studentsko tijelo trebalo iznositi više od 25.000 ljudi.

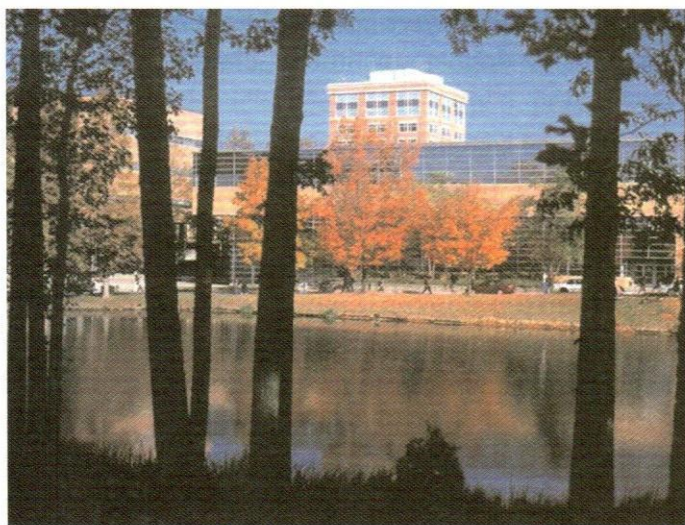
Studenti dolaze u UNC Šarlota iz svih 100 opština u Sjevernoj Karolini, iz 48 drugih američkih država, te iz oko 80 stranih zemalja. Studenti koji su pripadnici manjina, uključujući i afro-amerikance, azijate, indijance, te osobe španjolskog porijekla iznose 27% ukupnog studentskog tijela.

Kao univerzitet sa intenzivnim doktorsko-istraživačkim aktivnostima, UNC u Šarloti se sastoji od 7 instituta: Instituta za umjetnost i nauku, te šest profesionalnih instituta: arhitekture, poslovne administracije, inženjeringa, informacijske tehnologije, te zdravlja i socijalnih usluga. Univerzitet nudi 82 programa koji vode do diplomskog stupnja, 54 magistarska programa, te 9 doktorskih programa. Fakultet UNC Šarlota zapošljava 720 stalnih članova, sa više od 560 doktorskih titula.

Osnovni fokus Univerziteta Sjeverna Karolina u Šarloti je na učenju, a zatim na primijenjenom istraživanju, te javnoj službi pristupačnoj građanima. Odnos studenata i fakultetskog osoblja je oko 16 prema jedan. Istraživanja po ugovoru dostižu cifru od 20 miliona dolara godišnje. Vanjski programi Univerziteta su zastupljeni u svakoj od 13 opština u okolnoj regiji.

Cilj Univerziteta Sjeverna Karolina u Šarloti je da služi društvu, državi i naciji kroz agencije, kao što su Urbani Institut, C.C. Cameron centar za primijenjeno istraživanje, Ben Craig centar (poslovni inkubator), Centar za međunarodne studije, Ured za nastavljajenje učenja i ekstenzije, Centar za primijenjenu i profesionalnu etiku, Šarlotski institut za tehnološke inovacije, Globalni Institut za energiju i okolišne sisteme, te Univerzitetski istraživački park, koji zapošljava više od 25.000 radnika.

Univerzitet nudi 37 različitih počasnih programa, uključujući Univerzitetski počasni program, te počasni program Belk koledža poslovne administracije. UNC Šarlota dodjeljuje 3.500 titula godišnje. UNC Šarlota ima više od 70.000 bivših studenata koji su dobili titule na ovom Univerzitetu.

Univerzitetski kampus od 1000 jutara ima 70 zgrada, uključujući i J. Murrey Atkins biblioteku koja sadrži više od 920.000 uvezanih primjeraka, zatim umjetnički dizajniranu kompjutersku laboratoriju, te različite specijalne kolekcije i dr

*Kampus Univerziteta
Sjeverna Karolina u Šarloti,*

d) OSNOVNI PODACI O ZEMLJI DOMAĆINU

Bosna i Hercegovina je mala evropska zemlja i zauzima centralni položaj na zapadom Balkanu, na površini od 51.129 kvadratnih kilometara. Na popisu stanovništva 31. marta 1991. godine, dakle neposredno pred agresiju imala je 4.377.033 stanovnika.

Na vjetrometini sukoba svjetskih sila, od Rima i Vizantije do Osmanskog carstva, Austrije i Rusije, Bosna se još u srednjem vijeku razvila u ugledno Kraljevstvo i za razliku od okruženja održala hiljadugodišnju multikulturnu tradiciju, naslijeđenu iz kosmopolitskog Rima. To svjedoči i multireligiozni sastav njenog stanovništva i na tom popisu od kojih je bilo: 1.872.631 muslimana (42,8%), 1.355.997 pravoslavnih (30,1%), 772.558 katolika (17,6%), 251.012 ateista (5,7%) i 3.546 ostalih (0,1%). Pored osvajanja i njene podjele između velikosrpskog i velikohrvatskog režima susjednih država, uništavanje te tradicije bio je bitan cilj u posljednjoj deceniji XX stoljeća izvršenoj agresiji.

Na osnovu razlaganja kategorije Jugosloveni i još nekih elemenata neki su izračunali da se "broj Bošnjaka u ukupnom stanovništvu Bosne i Hercegovine u vrijeme popisa iz 1991. godine kretao oko 2.158.034," odnosno oko 50%, i time premašio ili se bar izjednačio sa ukupnim zbirom Srba i Hrvata, koji je djelimično rezultat useljavanja posljednja četiri stoljeća, a dijelom i intenzivne nacionalizacije u XIX i XX stoljeću.

Stanovnici Bosne sebe su nazivali Bošnjanima, a kasnije još od XVII stoljeća Bosancima, ali ih je administracija Osmanskog carstva evidentirala na svom jeziku kao Bošnjake. Pod uticajem intenzivne nacionalizacije susjednih država u XIX i XX stoljeću, stanovnici pravoslavne i katoličke vjere su se priklanjali nacionalnom imenu Srbin ili Hrvat, ali proces ni na početku ovog vijeka nije završen. Svi stanovnici Bosne su svoj jezik nazivali **bosanskim**.

Stanovnici Bosne su južni Sloveni i na Balkansko poluostrvo došli su početkom VII stoljeća sa Avarima. U toku naseljavanja (602. do 614. godine) došlo je do međusobnog miješanja nastupajućih slovenskih plemena, a onda i domaćeg dijelom romanizovanog ilirskog stanovništva. U dvostoljetnoj supremaciji Avara, koji su se glavninom koncentrisali u Panoniji, plemenska organizacija je zamijenjena novom teritorijalnom. Osnovu su činili slivovi većih vodotoka i kraška polja. Shodno tome su i nova imena: Bošnjani, Neretljani, Drinjaci, Livnjaci, (Tropolje), Sanjani... kojima su na čelu bili oblasni gospodari, u skladu sa **tematskom** organizacijom Vizantije, koja je poslije dvjesto godina ponovo ovladala ovim prostorom. Vizantija nije mogla pomjerati stanovništvo, pa je njenim slabljenjem, po dolasku Mađara u Panoniju na Balkanu niklo više-manje ili više - od nje ili Mađarske nezavisnih slovenskih država. Sredinom desetog stoljeća, među njima Porfirogenit pominje i Bosnu.

Bosanskohercegovačka državnost, dokinuta osmanskim osvajanjem Bosne 1463. godien, obnovljena je u toku Narodnooslobodilačkog rata protiv fašističke okupacije 25. novembra 1943. godine, i četiri dana kasnije u Jajcu, Bosna i Hercegovina je stupila u Demokratsku Federativnu Jugoslaviju, kao jedna od šest ravnopravnih federalnih jedinica. U toku disolucije SFRJ Bosna i Hercegovina se referendumom 29. februara i 1. marta 1992. izjasnila za nezavisnost koja joj je mjesec dana kasnije i međunarodno priznata, poslije čega je kao 183. zemlja primljena u Organizaciju Ujedinjenih nacija.

Zvanično još neproglašena Savezna Republika Jugoslavija (Srbija i Crna Gora) na to je odgovorila otvorenom agresijom na još neefektivno okupiranu Republiku Bosnu i Hercegovinu. Razoružana, ali djelimično očuvana Teritorijalna odbrana, sa grupama građana u prvim mjesecima uspjela je odbraniti centralnu slobodnu teritoriju i nekoliko izolovanih enklava, ali je Savjet sigurnosti UN propustio da vojno interveniše i čak rigoroznim sprovođenjem nezakonitog embarga, onemogućavao njenu samoodbranu.

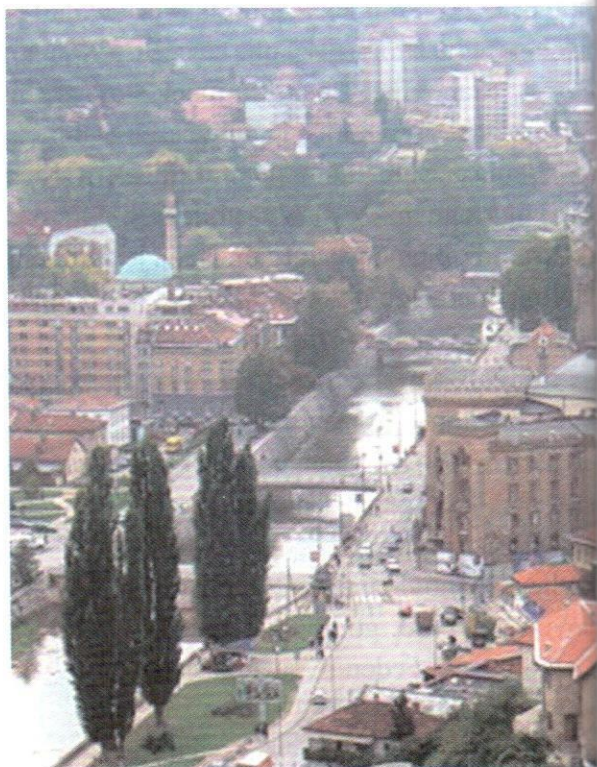
Agresija na Bosnu i genocid nad Bošnjacima na okupiranim teritorijama zbog toga su nastavljeni više od tri godine. Dejtonski diktat je zaustavio rat na štetu žrtve, a genocidni akt, kakav se ne pamti od Drugog svjetskog rata nad stanovništvom sigurne zone UN Srebrenica, je cilj, predmet i sadržaj Konferencije.

U periodu 1991. do 1995. godine iz svojih prijeratnih domova pokrenuto je više od polovine stanovništva države (oko 2.200.000). Od toga broja 1.170.000 je potražilo zaštitu u preko 100 država svijeta, a blizu milion ljudi je raseljeno unutar Bosne i Hercegovine. Pet godina poslije rata u 40 država još je bilo 717.000 izbjeglica, a u zemlji oko 800.000 raseljenih lica. Nesigurni podaci govore o 200.000 ukupnih žrtava (među njima 17.000 djece), a preko 20.000 se još vode kao nestali. Više stotina hiljada bilo je zatočeno u koncentracionim logorima i zatvorima, a hiljade žena je silovano.

Evidentirano je i 175.259 povrijeđenih, od toga 34.712 djece. U Dejtonu na račun žrtve izdiktirani Sporazum samo je zaustavio rat, a većinu problema ostavio otvorenim. O likvidaciji sigurne zone Ujedinjenih nacija Srebrenica i genocidnom aktu nad njenim stanovništvom, kakav se ne pamti od Drugog svjetskog rata, nad njenim stanovništvom vodiće se rasprava na Konferenciji.

Najznačajniji dio Konferencije, naučna rasprava o temi "GENOCID NAD BOŠNJACIMA SIGURNE ZONE UJEDINJENIH NACIJA SREBRENICA, JULA 1995. GODINE - POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA" održaće se u glavnom gradu Bosne i Hercegovine — **Sarajevu.**

Sarajevo je administrativno, kulturno, obrazovno i privredno središte Bosne i Hercegovine. Na popisu 31. marta 1991. godine imalo je 527.049 stanovnika. Smješteno je u Sarajevskom polju, a okruženo olimpijskim planinama Bjelašnicom, Igmanom, Trebevićem i Jahorinom. Sjedište je najznačajnijih obrazovnih i kulturnih institucija zemlje, kao što su Univerzitet, Zemaljski, Historijski,

Sarajevo

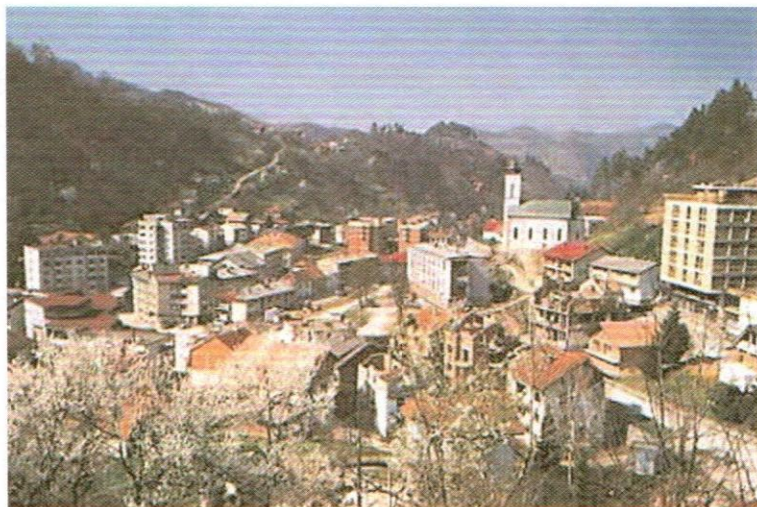
Gradski i niz drugih specijaliziranih muzeja, galerija, sportskih objekata, spomenika i turističkih atrakcija. U odbrambenom ratu 1992. do 1995. godine Sarajevo je bilo 1.400 dana u opsadi i pretrpilo je teška razaranja, a izgladnjivano stanovništvo izloženo snajperskoj i artiljerijskoj vatri.

U njemu je ubijeno preko 10.000 ljudi i žena, od toga 1.600 djece, a ranjeno 61.136, od toga 14.946 djece.

Sarajevo, u kome su održane do tada najbolje organizirane Zimske olimpijske igre, ima značajne smještajne i turističke kapacitete sa više hotela, od kojih i jedan sa pet zvjezdica, a značajan broj studenata može se smjestiti u obnovljenim komfornim studentskim domovima. Saobraćajna infrastruktura je razvijena, posebno gradski saobraćaj (tramvaj, trolejbus, autobusi, taksi služba i rentacar) sa fiksnim i umjerenim cijenama. Ima međunarodni aerodrom sa direktnim linijama za više evropskih i drugih gradova.

Grad je poznat po burnoj prošlosti na razmeđu Istoka i Zapada, a često se uzima za primjer vjerske tolerancije i suživota. Na malom prostoru (oko 1.000 kvadratnih metara, nalaze se sakralni objekti četiri svjetske religije (islama, pravoslavlja, katoličanstva i judaizma). O tom svjedoče brojni spomenici i arhitektura grada i brojni spomenici među kojima su Spomen kompleks Vraca (sa imenima boraca i žrtvama fašističkog terora u Drugom svjetskom ratu), Šehitsko mezarje Vratnik iz Odrambenog rata (1992.-1995.), kao i niz groblja civilnih žrtava tog rata, a u originalnom obliku sačuvan je tunel ispod Aerodromske piste, koji je od 31. jula 1993. bio jedina veza sa spoljnim svijetom opsjednutog Sarajeva.

Srebrnica, živopisan gradić u srednjem dijelu Bosanskog podrinja, poznat još iz starog i srednjeg vijeka po rudnicima srebra, zlata, olova i drugih metala. Na popisu stanovništva 31. marta 1991. godine Opština Srebrenica imala je 36.666 stanovnika, od toga je samo u gradu živjelo oko 8.000 Bošnjaka, koji su kao i gotovo svim opštinama Podrinja -

Foča, Goražde, Višegrad, Rogatica, Srebrenica, Bratunac i Zvornik bili u velikoj većini. Poslije Drugog svjetskog rata razvijeni su i značajni industrijski pogoni u predgrađu Potočari.

U agresiji na Bosnu i Hercegovinu Srebrenica i čitavo Bosansko podrinje bilo je prioritetan strateški cilj velikosrpskog osvajača. Kao većina podrinjskih gradova Srebrenica je bila zauzeta već prvih dana agresije, pri čemu je 9. maja 1992. oslobođena. Stotinjak hiljada muškaraca, žena i djece bile su izolovane u džepovima i manjim enklavama, kao što su područja Kamenice, Cerske, Konjević Polja i Srebrenice. Osvajanjem enklave i "sigurne

Srebrenica

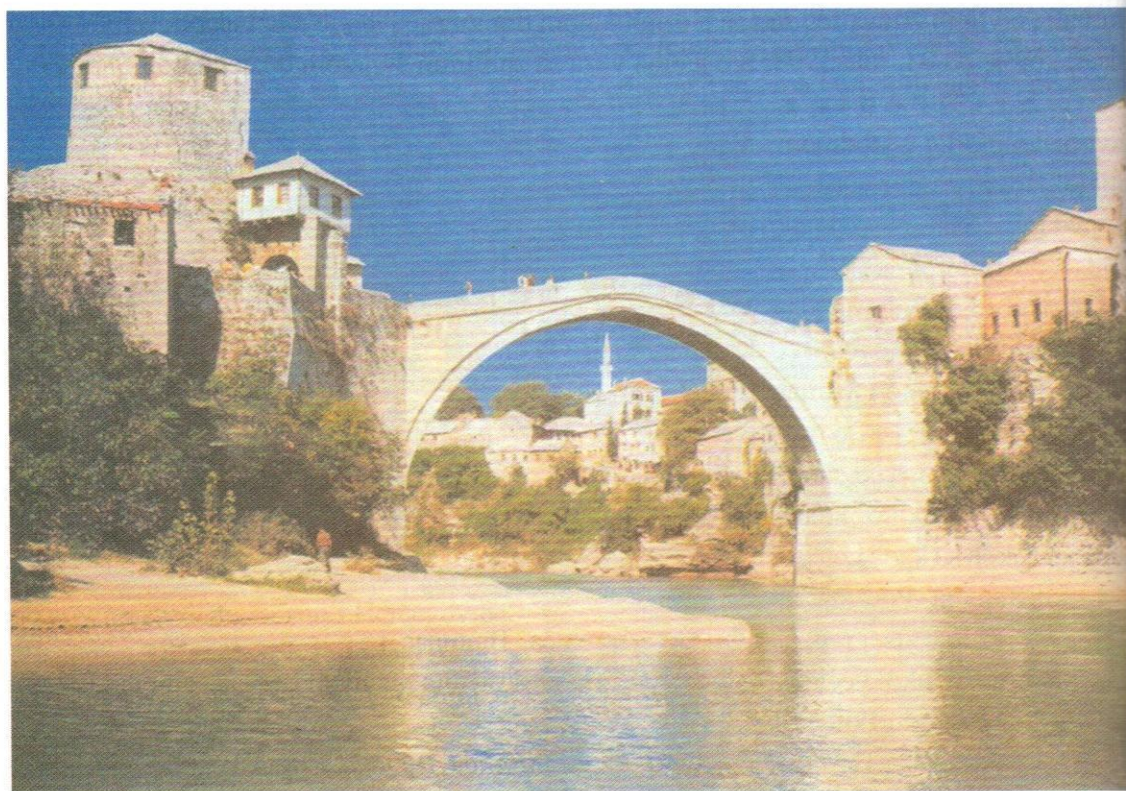

zone” Srebrenica, jula 1995. godine, započeo je najveći dugo planirani i pokušavani zločin uništavanja svih muslimana u dolini rijeke Drine i ostvarenje dugogodišnjeg sna velikosrpskog nacionalizma o tjeranju “Turaka” s Drine.

Po završetku Konferencije (15. jula 2004. godine) učesnici će posjetiti **M o s t a r**, kao jedno od poprišta razaranja zajedničkog života naroda Bosne i Hercegovine i posebno razaranja kulturnih i vjerskih objekata.

Razvijen u srednjem vijeku oko prvobitno visećeg, a od 1566. godine čuvenog kamenog mosta (dug 29,5 m a visok 20 metara), remek djelo mimara Hajrudina, sa kulama na obje obale (Halebinka i Tara). Do Drugog svjetskog rata značajan trgovački centar, a poslije njega i industrijski. U Drugom svjetskom ratu Mostar je postao poznat po otporu njegovih stanovnika fašističkom okupatoru.

U odbrambenom ratu teško razoren, prvo od strane JNA i velikosrpskih kolaboracionističkih formacija, a onda i od Hrvatske vojske i njoj potčinjenog kolaboracionističkog HVO-a. U toku rata porušeni su svi mostovi u gradu, a 9. novembra 1993. godine i poslije dužeg granatiranja i čuveni **Stari most**. Od vjerskih objekata u Mostaru je uništeno više džamija i srpska episkopalna pravoslavna crkva, kao i obližnji manastir Žitomislić.

Stari Most u Mostaru

Karta Bosne i Hercegovine

III

IZDANJA

IZVRŠNOG ORGANIZATORA

**a) Izdanja Instituta za istraživanje zločina
protiv čovječnosti i međunarodnog prava
Sarajevo**

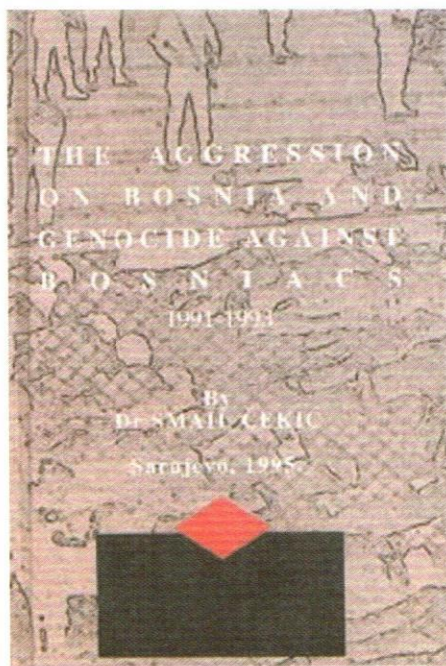
Dr Smail Čekić

**AGRESIJA NA BOSNU I
GENOCID NAD BOŠNJACIMA
1991.-1993**

(Sarajevo 1995.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 1995, 442 strane.

(Historija genocida nad Bošnjacima; Naoružavanje srpskog stanovništva; Dislokacija materijalno-tehničkih sredstava, komandi, jedinica i ustanova JNA; Vojne formacije agresora, Pozadinsko osiguranje agresorskih komandi, jedinica i ustanova; Prilozi).

(englesko izdanje)

ZBORNİK RADOVA

**GENOCID U BOSNI I HERCEGOVINI
1991.-1995.**

(Sarajevo 1997.)

ZBORNİK RADOVA sa Međunarodnog kongresa za dokumentaciju genocida u Bosni i Hercegovini, Bon, 31. avgust - 4. septembar 1995, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Gesellschaft für bedrohte Völker - International, Göttingen, Human rights Group for Bosnia, Kuala Lumpur, Sarajevo 1997, 814 str.

(Agresija - ambijent genocida; Karakter zločina; Dokumentacija počinjenih zločina; Odnos međunarodne zajednice prema genocidu u Bosni i Hercegovini; Kodifikacija počinjenih radnji i kažnjavanje zločina).

(bosansko izdanje)

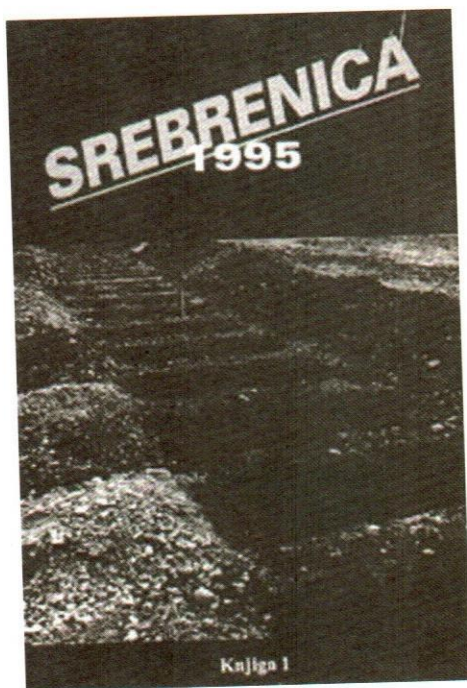

**ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA
U SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA
REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU
1991.-1995.**

(Sarajevo 1998.)

ZBORNİK RADOVA, Edicija "SREBRENICA 1995."
Knjiga 1, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti
i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 1998, 470
strane.

(Pokolj u Srebrenici jula 1995; Ponašanje međunarodne
zajednice i njenih institucija prema zločinima u
Srebrenici; Jevrejski odgovor na Srebrenicu; Korijeni
psihološkog nasilja nad Srebreničanima, Prikaz nestalih
lica u vrijeme okupacije Srebrenice 1995. godine
Medijski aspekt genocida nad Bošnjacima Srebrenice
Svjedočenja; Dokumenti).

(bosansko izdanje)

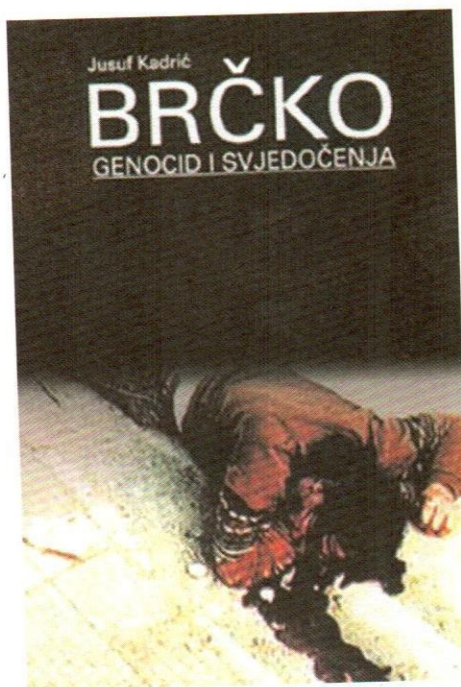
Jusuf Kadrić

BRČKO - GENOCID I SVJEDOČENJA

(Sarajevo 1998.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti
i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 1998, 362
strane.

(Vojne pripreme zločina u Brčkom; Događaji od
početka napada na Brčko; Pokušaji da se organizira
odbrana; Oružani napad na Brčko; Sabirni centar
Tiha okupacija grada; Koncentracioni logor Luke
Stradanja u okupiranom Brčkom; Počinioci zločina
Najodgovorniji planeri i naredbodavci; Poznati izvršioци
Struktura stanovništva; Optužnica za genocid nad
Bošnjacima protiv Gorana Jelisića i Ratka Češića)

(bosansko i englesko izdanje)

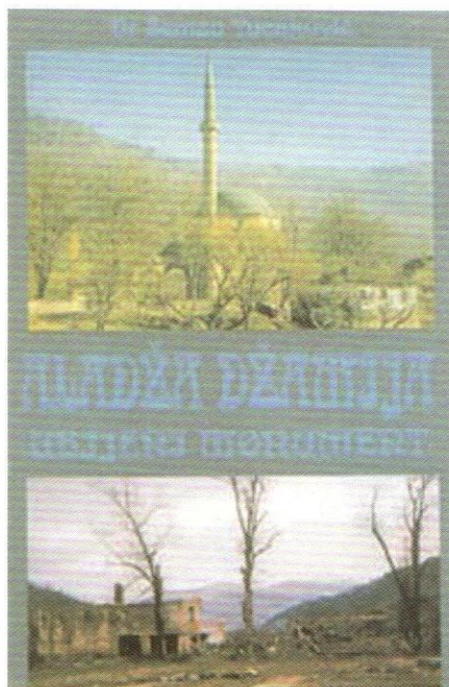
Dr Šemso Tucaković

**ALADŽA DŽAMIJA
- UBIJENI MONUMENT**

(Sarajevo 1998.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 1998, 270 strane.

(Foča na Drini; Simbol bošnjačke tradicije; Vrijeme i mjesto nastanka; Period prosperiteta; Sjedište Sandžaka; Aladža džamija - fočanski biser; Monument orijentalne kulture; Dobrotvor, Zadužbina Hasana Nazira (sina Jusufova); Legenda o nastanku džamije, Graditelji, Glavni majstor (Mimar-Baša) i izvođači, Remek djelo; Kulturocid).

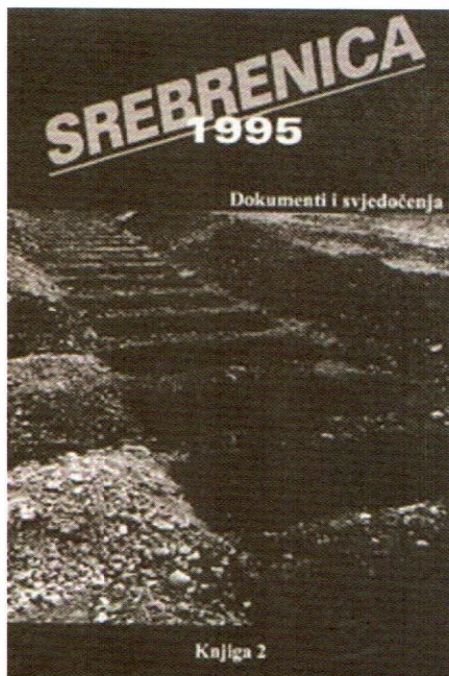
(bosansko izdanje)

**ZLOČINI NAD BOŠNJACIMA U
SREBRENICI ZA VRIJEME AGRESIJE NA
REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU
1991.-1995, Dokumenti i svjedočenja I**

(Sarajevo 1999.)

Edicija "SREBRENICA 1995.", Knjiga 2, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 1999., 652 str.

(Zločini u istočnoj Bosni 1993.; Demilitarizacija Srebrenice i Žepe - razoružanje Bošnjaka; Početak agresorske ofanzive na Srebrenicu "zaštićenu zonu" UN-a; Holandski bataljon je predao civile agresoru; Stradanja civila, Tajni sastanak u Beogradu - 15. jula 1995; Masovna i pojedinačna likvidacija civila; Hemijsko oružje u službi genocida; Svjedočenja; Optužnica protiv generala Krstića; Optužnica i presuda Draženu Erdemoviću).

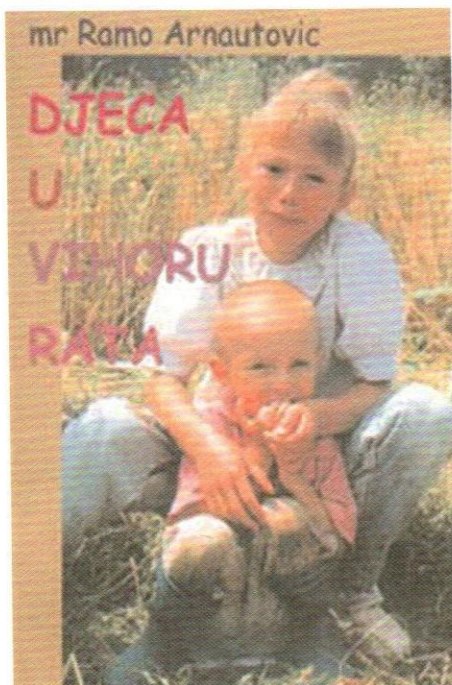
(bosansko izdanje)

Mr Ramo Arnautović

DJECA U VIHORU RATA

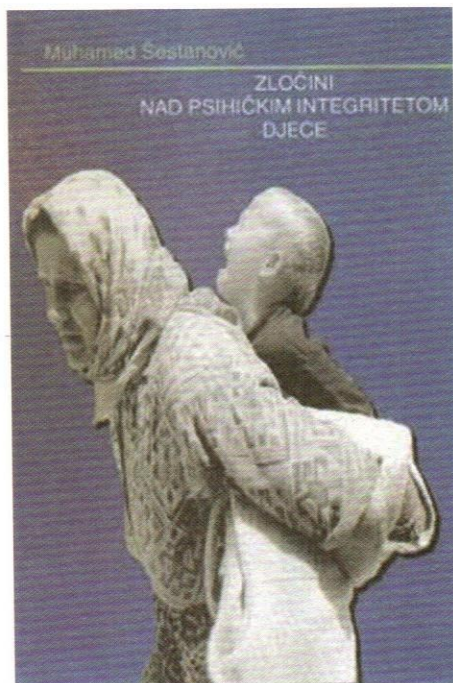
(Sarajevo 2000.)

(bosansko izdanje)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2000, 410 strana.

(Stradanja djece u ratu; Smrtno stradanje djece; ostali načini stradanja djece, Grafički prikaz stradanja bosansko-hercegovačke djece; Spašavanje djece; Agresija protiv Bosne i Hercegovine 1991./1995.; Zbrinjavanje djece; Predviđanja i kako dalje; Međunarodna regulativa ljudskih prava).

(bosansko izdanje)

Dr Muhamed Šestanović

ZLOČINI NAD PSIHIČKIM INTEGRITETOM DJECE

(Sarajevo 2000.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2000, 209 strane.

(Psihička trauma - entitet psihičkog dezintegriteta; Teorijske i metodološke osnove istraživanja psihičke traume kod djece; Zločini nad psihičkim integritetom - Rezultati istraživanja; Zločini nad psihičkim integritetom - obim narušenosti; Posljedice zločina nad moralnim integritetom; Značaj istraživanja posljedica zločina - zaključci i preporuke).

Fuad Purišević

BORAČKA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

(Sarajevo 2000.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2000, 391 strane.

(Historijat boračke zaštite; Savremeni sistemi boračke zaštite; Reguliranje prava boračke zaštite u Bosni i Hercegovini; Ostvarivanje i postupak ostvarivanja osnovnih prava porodica poginulih, umrlih i nestalih boraca, ratnih i mirnodopskih vojnih invalida i umrlih vojnih invalida; Prava boračke populacije od Drugog svjetskog rata do danas).

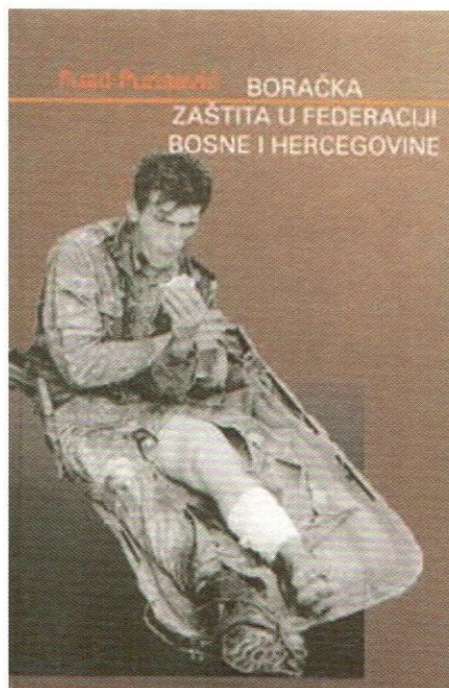
Prof. dr Smail Čekić,
Prof. mr Muharem Kreso,
Prof. dr Bećir Macić

GENOCID U SREBRENICI "SIGURNOJ ZONI" UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995.

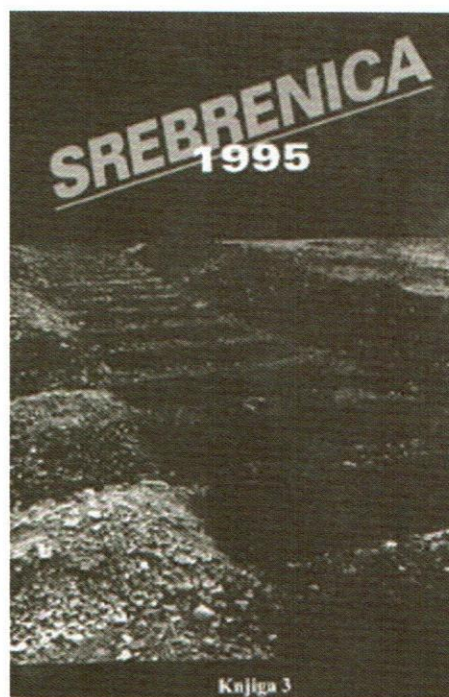
(Sarajevo 2000.)

Edicija "SREBRENICA 1995.", Knjiga 3, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2000, 532 strane.

(Izvještaj o Srebrenici Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, od 15. novembra 1999; Nedostatak volje da se zaustavi agresija i spriječi genocid nad Bošnjacima; Kontekst događaja - okolnosti pod kojima su u Bosni i Hercegovini uvedene "sigurne zone" UN-a; "Sigurne zone" - uvođenje, definicija, politika; Primjena politike "sigurnih zona" (kontraverze i opstrukcije); Napad na Srebrenicu i upotreba zračne sile; Prikriivanje zločina; Ocjene i pouke genocida u Srebrenici; Karakter "sukoba" u Bosni i Hercegovini; Prilozi).

(bosansko i englesko izdanje)

(bosansko i englesko izdanje)

**ZLOČINI U VRBANJI
JULA 1993.**

(Sarajevo 2001.)

Zbornik radova, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2001, 514 strane.

(Bugojno - razvoj i prilike do agresije; Planiranje i učešće Republike Hrvatske u zločinima; Događaji koji su prethodili zločinima; Izvršenje zločina u Vrbani; Obim, oblici i karakteristike počinjenih zločina; Žrtve zločina; Odgovornost za zločine; Prilozi, Dokumenti, Svjedočenja).

(bosansko i englesko izdanje)

Eset Muračević,

**UBIJENE I NESTALE ŽRTVE ZLOČINA
U VOGOŠĆI
1992.-1995.**

(Sarajevo 2001.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2001, 385 strane.

(Hapšenje civila; Logori, Masovne i pojedinačne likvidacije civila; Zločini Jovana Tintora; Stanje u logoru "Bunker"; Ubistva u "živom štitu"; Odgovornost za zločine dr Nikole Poplašena; Ubijeni i nestali; Mape i dokumentarne fotografije).

(bosansko izdanje)

Dr Bećir Macić,

ZLOČINI PROTIV MIRA

(Sarajevo 2001.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2001, 530 strane.

(Opće određenje pojma "agresija"; Velikodržavni projekti; Podsticanje na agresiju; Planiranje agresije; Pripremanje agresije; Planovi za izvršenje; Subjektivni izvršenja; Instrumenti izvršenja; Pomagači-saučesnici izvršenja agresije; Nedozvoljena sredstva i načini borbe; Objekti agresije; Prilozi).

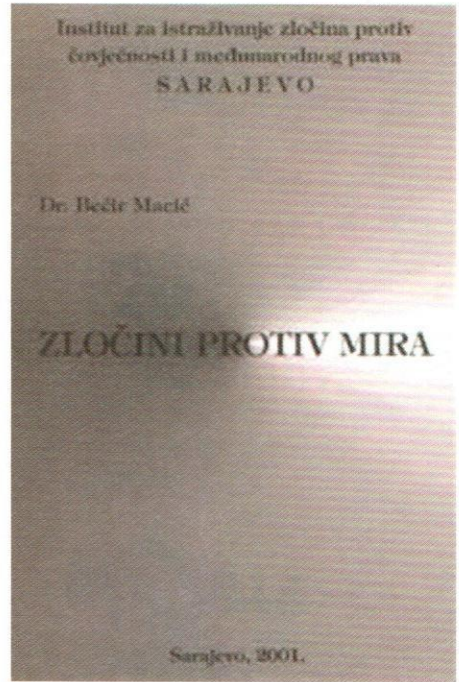
Roy Gutman,

SVJEDOK GENOCIDA

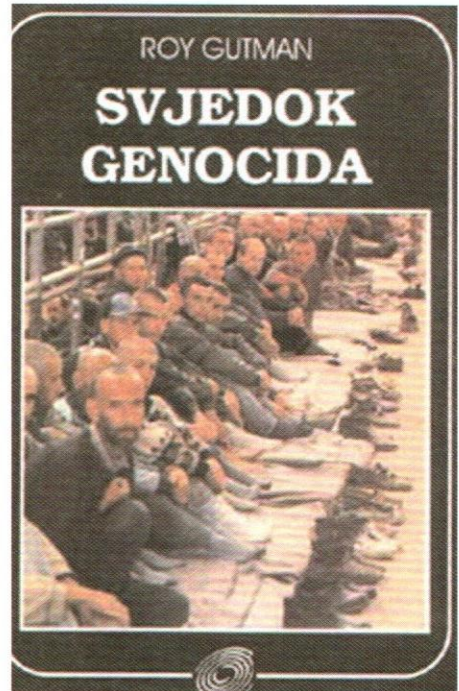
(Sarajevo 1995.)

Vijeće Kongresa bosansko-muslimanskih intelektualaca Sarajevo u saradnji sa Udruženjem Muslimana za antigenocidne aktivnosti "MAG" Sarajevo i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, biblioteka "POSEBNA IZDANJA", Sarajevo 1995, 280 strane.

(Etničko čišćenje; Zatvorenici srpskog rata; "Poput Auschwitzta", Logor smrti, Gulag; Bosanska strava silovanja; Hrvatsko-muslimanski sukob; Sramota u Bosni; Bolnica na rubu opstanka; Neuslišene molbe; Logori u Bosni; Francuzi se pokušavaju opravdati za neaktivnost u Bosni; Ključna uloga Jugoslavije u napadu na Goražde).

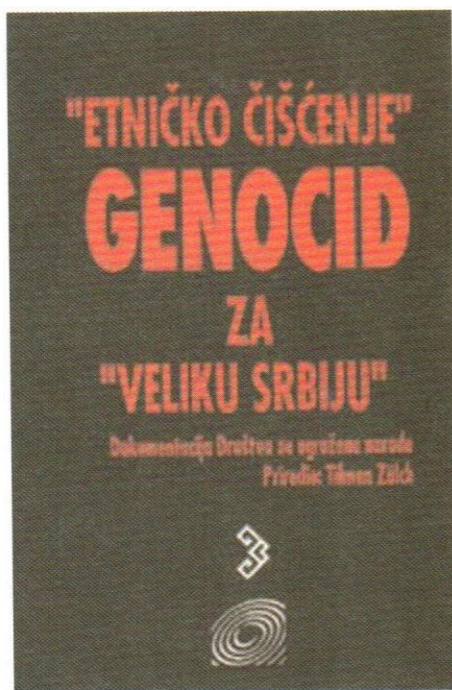

(bosansko izdanje)

(bosansko izdanje)

(bosansko izdanje)

"ETNIČKO ČIŠĆENJE" - GENOCID ZA "VELIKU SRBIJU"

(Sarajevo 1996.)

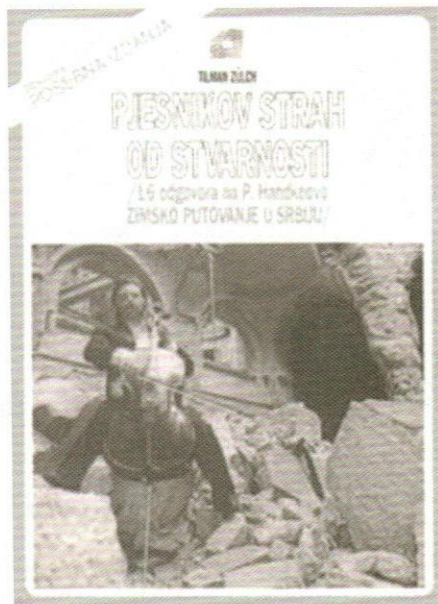
Dokumentacija Društva za ugrožene narode (priredio Tilman Zülch), Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca Sarajevo, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Bosanski kulturni centar Sarajevo, Sarajevo januara 1996, 355 strane.

("Etničko čišćenje": pozadina i motivi "etničkog čišćenja"; "Etničko čišćenje i međunarodno pravo"; "Etničko čišćenje" po regionima; Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Vojvodina, Sandžak, Kosovo; Kako prevazići "etničko čišćenje"; Masovna silovanja u Bosni i Hercegovini; Nije građanski rat nego genocid. Ne kapitulirati pred nepravdom).

PJESNIKOV STRAH OD STVARNOSTI (16 odgovora na P. Handkeovo ZIMSKO PUTOVANJE U SRBIJU),

/priredio Tilman Zülch/

(Sarajevo 1998.)

(bosansko izdanje)

Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca Sarajevo i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, biblioteka POSEBNA IZDANJA, br 23, Sarajevo 1998, 105 strane.

(Konačno razgovarajte sa žrtvama "Velike Srbije" gospodine Handke; Jahanje Balkanom; Pisac Peter njegova pravda; Duhovno srozavanje politizirajućeg poeta; Usamljeni tragač za istinom; Komentar o Handkeu. Tvrdoglavi misionar; Peter Handke u Frankfurtu).

Norman Cigar,

GENOCID U BOSNI
Politika "etničkog čišćenja"

(Sarajevo 1998.)

Bosanski kulturni centar Sarajevo (izdavač) i Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo (suizdavač), Sarajevo 1998, 262 strane.

(Genocid - Osnovni pojmovi; Historijski kontekst - Analitički alat ili ludačka košulja?; Pripremna faza - Popločavanje puta u genocid; Dileme odgovornosti - Jesu li Muslimani imali druge mogućnosti; Faze implementacije - Prepoznatljiv obrazac viktimizacije; Sindrom poricanja - Žrtve i posmatrači sa strane).

Norman Cigar,

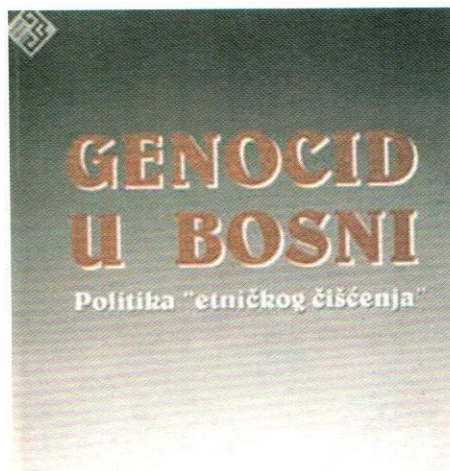
ULOGA SRPSKIH ORIJENTALISTA U
OPRAVDANJU GENOCIDA NAD
MUSLIMANIMA BALKANA - THE ROLE OF
SERBIAN ORIENTALISTS IN
JUSTIFICATION OF GENOCIDE AGAINST
MUSLIMS OF THE BALKANS

(dvojezično izdanje - bosanski/engleski)

(Sarajevo 2000.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, i Bosanski kulturni centar Sarajevo, Sarajevo 2000, 139 str.

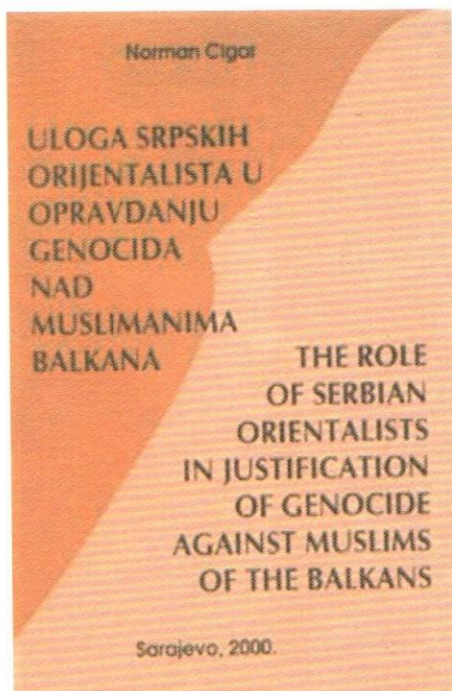
(Srpski orijentalisti osiguravaju naučnu podršku; Orijentalizam i nacionalizam - razvijanje simbioze; Uklanjanje puta za genocid; Muslimani kao egzistencijalna prijetnja svemu; Stalna prijetnja; Muslimanska zavjera protiv Srbije i Zapada; Upozoravajuća misija; Od analize do advokature - opravdanje genocida).

Norman Cigar

Sarajevo 1998

(bosansko izdanje)

Sarajevo, 2000.

(bosansko-englesko izdanje)

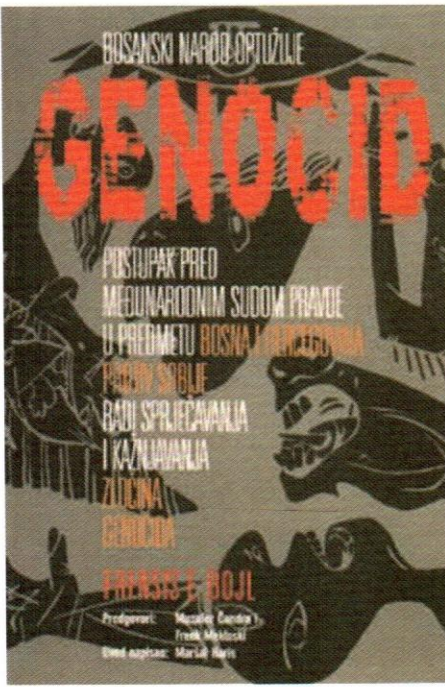
Antony Francis Boyle

**BOSANSKI NAROD OPTUŽUJE ZA
GENOCID: Postupak pred Međunarodnim
sudom pravde u predmetu Bosna i
Hercegovina protiv Srbije radi sprječavanja i
kažnjavanja zločina**

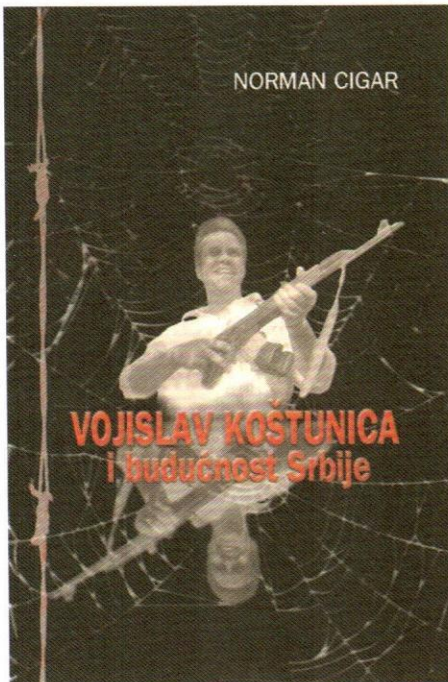
(Sarajevo 2000.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2000, 547 strane.

(Odluka o podnošenju tužbe u vezi sa primjenom Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida (Bosna i Hercegovina protiv Jugoslavije - Srbije i Crne Gore); Zahtjev o pokretanju postupka; Zahtjev za izricanje privremenih mjera zaštite koji je podnijela Vlada Republike Bosne i Hercegovine 29. marta 1993.; Javne rasprave Sudskog vijeća).

(bosansko izdanje)

(Prevod sa engleskog)

Norman Cigar

**VOJISLAV KOŠTUNICA
I BUDUĆNOST SRBIJE**

(Sarajevo 2002.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i KULT/B Sarajevo, 2002, 228 strane.

(Osnovni pojmovi; Paradigma jednog nacionaliste; Realnost političke moći i paradigme; Ocjena pokazatelja promjena; Konfrontacije u prošlosti kao ogledalo konflikata; Izgledi za budućnost, Zaključci i Prilozi).

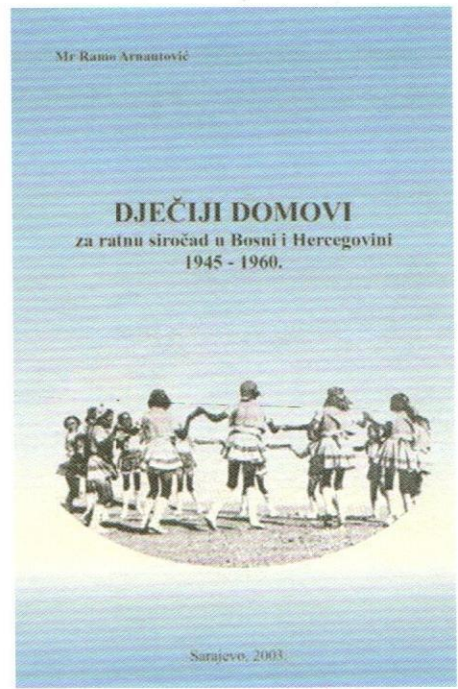
Ramo Arnautović

**DJEČIJI DOMOVI ZA RATNU SIROČAD U
BOSNI I HERCEGOVINI 1945.-1960.**

(Sarajevo 2003.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, 2003, 353 strane.

Bosanski model; Traganje za optimalnim - Period 1945-1948; Stabilizacija - Period 1948-1952; Postepeno gašenje - Period 1952-1960. i Zaključna razmatranja)

(bosansko izdanje)

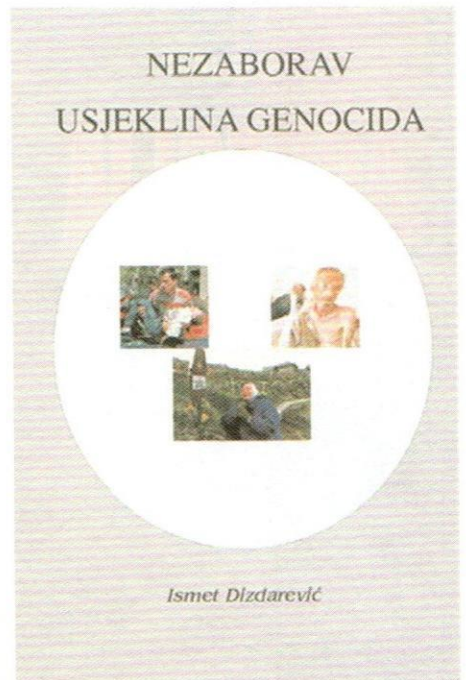
Ismet Dizdarević

**NEZABORAV
USJEKLINA GENOCIDA**

(Sarajevo 2003.)

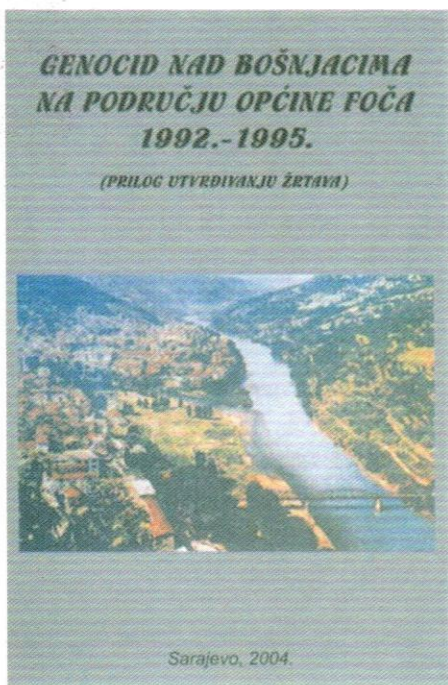
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, 2003, 226. strane.

Studije i eseji o psihološkim dimenzijama genocida; Promocije knjiga o agresiji, genocidu i odbrani BiH; Iskorjenjivanje etnocentrizma, ostvarivanje potreba povratka i oporavak traumatiziranih osoba).

(bosansko izdanje)

(bosansko izdanje)

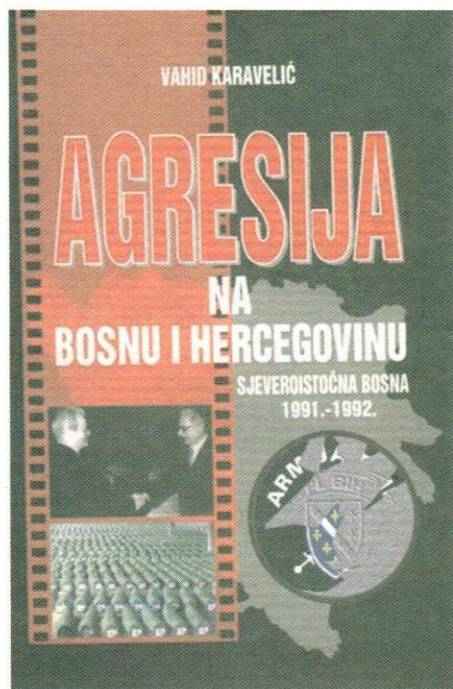
Preljub Tafro,
dr. Bećir Macić

**GENOCID NAD BOŠNJACIMA NA
PODRUČJU FOČE 1992.-1995. (PRILOG
UTVRĐIVANJU ŽRTAVA)**

(Sarajevo 2004.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2004, 461 strane.

(Žrtve na području Foče - Izvan logora po mjesnim zajednicama; Žrtve u logoru kazнено-popravni dom; Prilozi - Svjedočenja; Stanovništvo opštine Foča prema izjašnjavanju o nacionalnoj pripadnosti po naseljenim mjestima prema popisu iz 1991; Dokumentarne fotografije).

(bosansko izdanje)

Vahid Karavelić

**AGRESIJA NA BOSNU I HERCEGOVINU
(Sjeveroistočna Bosna 1991. do 1992.)**

(Sarajevo 2004.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2004, 377 strana.

(Društvene i političke promjene u SFRJ u periodu 1990-1992; Političko-vojni odnosi beogradskog režima JNA sa SDS Bosne i Hercegovine u izvođenju agresije na Bosnu i Hercegovinu; Sjeveroistočna Bosna u političkim i vojnim planovima agresora i realizacija tih planova; Odbrana sjeveroistočne Bosne od agresije; Prilozi).

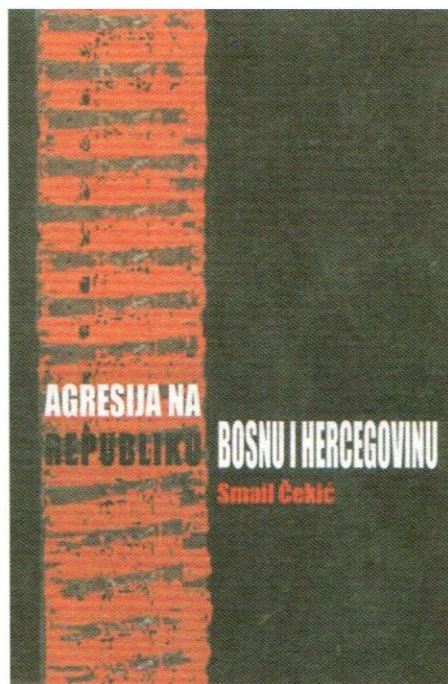

Smail Čekić

**AGRESIJA NA REPUBLIKU
BOSNU I HERCEGOVINU**
Planiranje, priprema, izvođenje
(knjiga 1 i 2)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 2004, 1328 strana.

(Udar na ustavni koncept odbrane SFRJ; Srpski velikodržavni projekat i planiranje zločina; Velikosrpski pokret; Predsjedništvo SFRJ do marta 1991.; Omeđivanje granica Velike Srbije; Konstituisanje velikosrpske pete kolone u Bosni i Hercegovini; Neposredne pripreme za agresiju; Oružane formacije velikosrpskog agresora i njihova logistika; Uključivanje Republike Hrvatske u agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu)

(bosansko izdanje)

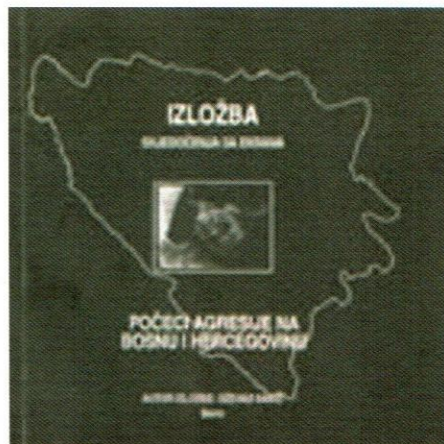
Dževad Sakić

**POČECI AGRESIJE NA
BOSNU I HERCEGOVINU,**
Izložba - SVJEDOČENJA SA EKRANA
(dvojezično izdanje: bosanski/engleski)

(Sarajevo 1995.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i RTV Bosne i Hercegovine, Bonn 31.8. - 4.9. 1995.

(Okupacija Bosne i Hercegovine; Žrtve genocida Arkanovih i drugih snaga iz Srbije; Zločini u Bijeljini, Višegradu, Foči, Kupresu, Mostaru, Bosanskom Brodu, Sarajevu, Čapljini ...; Pokušaj zauzimanja Sarajeva; Progoni i masovna ubistva; Uništavanje infrastrukturnih, obrazovnih, zdravstvenih, vjerskih i drugih objekata).

(bosansko/englesko izdanje)

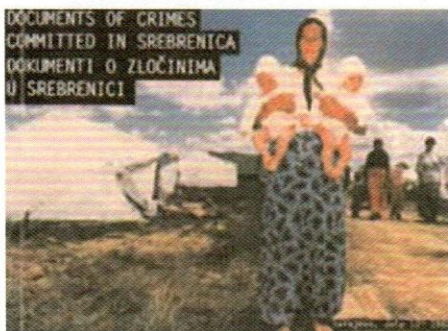
DOKUMENTI O ZLOČINIMA U SREBRENICI

(Fotografije i faksimili)

(Sarajevo 1997.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo 12. juli 1997, 56 str.

(Uvod; Fotografije; Mapa Srebrenice - "zaštićene zone Ujedinjenih nacija"; Pisma generala Janjvića - generalu Mladiću, 11. jula 1995; Obustava vazdušnih udara nad Srebrenicom, 11. jula 1995; Spisak nestalih civila koje je 13. jula 1995. Holandski bataljon predao agresoru i dr.).

(bosansko/englesko izdanje)

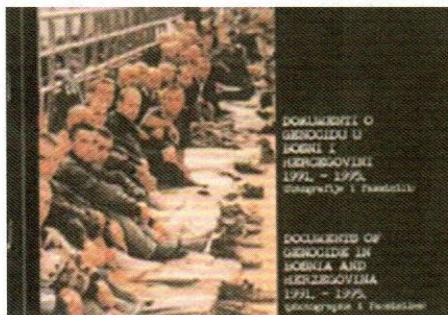
DOKUMENTI O GENOCIDU U BOSNI I HERCEGOVINI 1991.-1995.

(Fotografije i faksimili)

(Sarajevo 1998.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Sarajevo i Viktimološko društvo Bosne i Hercegovine Sarajevo, Sarajevo april 1998, 100 str.

(Masakri nad civilima; Koncentracioni logori; Snajperska dejstva po ulicama; Sarajevska groblja; Progoni sa vjekovnih ognjišta; Kako preživjeti; Uništavanje bolnica; Kulturocid; Uništavanje sakralnih, privrednih, stambenih i drugih objekata; Srebrenica - Bošnjачka "gernika").

(bosansko/engleski)

DOKUMENTI O ZLOČINIMA KOJI TRAJU (Srebrenica 1995.-1998.)

- fotografije -

(Sarajevo 1998.)

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Sarajevo, Sarajevo, juli 1998.

Uvod; Deseti krug pakla kroz koji su prošli Bošnjaci
u Srebrenici; Napokon, i nakon svega, komad hljeba;
Nepodnošljiva neizvjesnost za svoje najbliže; Traganje
za istinom o sinovima i muževima).

(bosansko/engleski)

b) IZDANJA U PRIPREMI:

1. ZLOČINI U BOSANSKOJ KRAJINI ZA VRIJEME AGRESIJE NA RBIH 1991-1995.
(ZBORNIK RADOVA);
2. MASOVNE GROBNICE U BOSNI I HERCEGOVINI — SJEVEROISTOČNA BOSNA;
3. UPOTREBA BOJNIH OTROVA U SREBRENICI “SIGURNOJ ZONI” UJEDINJENIH NACIJA, JULA 1995
(autor brigadir Mujo Alić);
4. MATERIJALNE ŠTETE NAČINJENE SARAJEVU ZA VRIJEME AGRESIJE NA REPUBLIKU BOSNU I HERCEGOVINU 1991-1995.
(autor mr. Duljko Hasić);
5. “KONAČNO RJEŠENJE” JEVREJSKOG PITANJA U OKUPIRANIM ZEMLJAMA ZAPADNOG BALKANA OD 1941. DO 1945. GODINE
(autor mr. Muharem Kreso)

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

341.485:355.012] (497.6) "1992/1995" (063) (082)

MEDUNARODNA naučna konferencija Genocid nad
Bošnjacima sigurne zone UN Srebrenica jula 1995.
godine : pouke budućim generacijama. - Sarajevo :
Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava [etc.], 2005. -
56, 56 str. : ilustr. ; 25 cm

Na spor. nasl. str. prištampanog teksta:
International scientific conference Genocide
against Bosniaks of UN safe area Srebrenica in
July 1995 : lessons for future generations. -
Tekstovi na bos. i engl. jeziku štampani u
obrnutim smjerovima

ISBN 9958-740-26-5

COBISS.BH-ID 14131206

Na osnovu mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, broj: 04-15-1050/05, od 23.11.2004., publikacija "GENOCID NAD BOŠNJIACIMA SIGURNE ZONE UN SREBRENICA JULA 1995. GODINE POUKE BUDUĆIM GENERACIJAMA", je proizvod iz člana 13. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga na čiji se promet ne plaća porez na promet proizvoda.